

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Skauting v roverském věku a význam
přechodového rituálu na utváření sounáležitosti
mezi rovery

Dominika Syručková

Bakalářská práce

Praha 2022

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Skripnik, Ph.D.

Katedra sociální a kulturní antropologie

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24. června 2022

.....

Dominika Syručková

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat Mgr. Ondřeji Skripnikovi, Ph. D, za jeho čas, odborné vedení a cenné připomínky, které směřovaly moji práci. Také děkuji všem informátorům, kteří se podíleli na mém výzkumu a bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá fungováním konkrétní skupiny skautských vedoucích, kteří jsou klíčovými postavami v předávání skautských hodnot a v činnosti jednotlivých skautských oddílů. Mým záměrem bylo blíže pohlédnout na utváření vzájemné sounáležitosti mezi rovery a jakou roli v tomto procesu hraje přechodový rituál pro nově příchozí vedoucí. V první části bakalářské práce jsem se zaměřila na představení skautingu v roverském věku a na popis průběhu přechodového rituálu a jeho roli ve skupině. Ve druhé praktické části jsem přistoupila k vlastnímu výzkumu, vedeného kvalitativním způsobem založeném na rozhovorech s vybranými informátory. V závěrečné části jsem interpretovala výsledky mého vlastního výzkumu týkající se roli skautingu v životě roverů a jejich pohled na vztahy a příslušnost k roverské komunitě s ohledem na význam přechodového rituálu k potvrzení jejich role a začlenění se ve skupině.

Klíčová slova

skauting, rovering, subkultura, sounáležitost, přechodový rituál, identita

Annotation

This bachelor thesis examines the practices of selected Scout leaders, who are key figures in the transmission of Scout values and in and in organisation of Scout Group activities. My objective was to examine the formation of a bond of mutual belonging between Rover Scouts as well as to explore the role which transitional rituals play in the formation process for newly arrived leaders. My intention was to take a closer look at the formation of mutual belonging between Rover Scouts and what role the transitional ritual for newly arrived leaders plays in this process. In the first part of the bachelor thesis, I focused on the introduction of Scouting in the Rover age and described the course of the transitional ritual and its role for the group. In the second practical part, I proceeded with my own research, conducted in a qualitative way based on interviews with selected informants. In the final part, I interpreted the results of my own research concerning the role of Scouting in the life of Rover Scouts and their view on the relationships and belonging to the Rover community with regard to the importance of the transitional ritual to confirm their role and inclusion in the group.

Key words

scouting, rovering, subculture, rite of passage, identity

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická východiska	9
Skaut jako subkultura.....	9
Skauting z pohledu komunity praxe.....	11
Skautský oddíl jako komunita praxe	12
Role rituálu ve skautingu	14
Přechodový rituál	16
Přechod vedoucích v jednotlivých oddílech	18
Cesta k nim.....	18
Jednotlivé fáze rituálu	20
Fáze odloučení	22
Fáze pomezí	22
Genderová odlišnost zkoušky	22
Fáze přijetí.....	23
Empirická část výzkumu	24
Metodologie výzkumu	24
Kvalitativní výzkum.....	24
Etika výzkumu	25
Metoda sběru dat.....	26
Výzkumné otázky	27
Výběr výzkumného vzorku	28
Představení skautských oddílů	28
Představení výzkumného vzorku	29
Analýza dat	30
Interpretace dat.....	31
Skautské začátky a přelom v roverském věku	32
Přátelství vzniklá v oddíle	33
Roverské akce během roku	34
Jak vztahy uvnitř vedení ovlivňují fungování oddílu.....	35
Vzájemná spolupráce dívčího a chlapeckého skautské oddílu.....	36
Skautské hodnoty a jejich reflexe ve vlastním životě	37
Duchovní rozměr skautingu	38
Otázka autority.....	39
Motivace pro to, být skautským vedoucím	40
Příchod nových vedoucích	41

Přechodový rituálu do vedoucích.....	42
Povědomí o přechodovém rituálu	43
Fáze odloučení	44
Pocity před začátkem	44
Fáze pomezí	45
Osobní krize	45
Odhodlání.....	46
Porovnání přechodového rituálu	46
Role tajemství	46
Fáze přijetí.....	47
Pocity po dokončení.....	47
Ohlasy od okolí	47
Potvrzení nové role	48
Materiální stvrzení, nová nášivka a šňůrka na kroji.....	48
Co když rover přechodový rituál nesplní	49
Jakou roli hraje přechodový rituál pro přijetí.....	50
Shrnutí.....	52
Závěr	54
Bibliografie	55
Časopisecké zdroje:.....	56
Internetové zdroje:	56
Seznam tabulek:	56
Seznam příloh:	56

Úvod

Pro téma skautingu jsem se rozhodla, protože se jedná o prostředí, které je mi dobře známé. Mnoho let jsem aktivní členkou skautského oddílu. Teprve od chvíle, kdy jsem se stala skautskou vedoucí, jsem začala reflektovat svoji skautskou činnost a její význam jak pro mě, tak pro kamarády ve skautském oddíle. Vždy jsem cítila, že mezi námi, skautskými vedoucími, je jisté pouto, těžko vysvětlitelné pro ty, kteří skautingem neprošli. Proto jsem se rozhodla, že na toto osobité prostředí nahlédnu z perspektivy sociální antropologie. Pokusím se napsat práci, která se bude zabývat specifickými aspekty skautování ve věku roverů (skautů starších 15 let, kteří jsou v pozici vedoucích v oddíle) a odpoví na otázky vzniku sounáležitosti k této skupině.

Svůj výzkum jsem postavila na reflexi činností dvou skautských oddílů, ve kterých se pohybuji. Jsou sice do určité míry samostatné – odlišují se tím, že jeden je pro chlapce a druhý pro děvčata – jsou ale spojeni společnou historií, celoročním fungováním a společným táborem. Jejich vedoucí tvoří propojenou skupinu, kterou jsem použila jako zázemí pro své bádání, a navíc se mi naskytl zajímavý pohled na genderový aspekt zkoumaného problému. Ve své práci jsem popisovala prostředí skautských vedoucích, které je založené na výchovné skautské metodice, při které dochází k neustálému předávání znalostí a skautských hodnot od starších členů zase mladším a kdy do kolektivu každý rok vstupují noví členové.

Mým cílem bylo zkoumat, na jakém základě se budují společné vztahy a jakou roli v utváření sounáležitosti hrají přechodové rituály – tedy do jaké míry umocňují postavení ve skautské hierarchii a vedoucím přidávají na autoritě. Zároveň jsem sledovala, jaký mají vliv na posílení vztahu mezi samotnými rovery. Nejenže jsem popisovala samotný přechod, ale reflektovala jsem také to, co vypovídá o samotném skautském oddíle a jeho vedoucích, jak se v průběhu let mění jeho role, jak v sobě promítá historii a tradice oddílu, co přináší z hlediska výchovy a přístupu k jeho účastníkům a jaké v sobě nese odlišné genderové prvky.

Práci jsem rozdělila na dvě části, kde v první, teoretické, jsem seznámila čtenáře se skautováním v roverském věku a jakou roli hraje rituál ve skautském prostředí. V druhé části, praktické, jsem přistoupila ke kvalitativnímu výzkumu založeného

na polostrukturovaných rozhovorech s vedoucími ze zmíněných dvou skautských oddílů. Využívala jsem také vlastních zkušeností z tohoto prostředí.

Vzhledem k pozici, ve které se nacházím (jak skautské vedoucí, tak i badatelky), bylo nezbytné, abych neustále reflektovala vlastní pozici v terénu a dokázala tak na mne známé prostředí pohlédnout kritickým okem výzkumníka, který musí zaznamenat a analyzovat všechny situace, a to i ty, které „neodpovídají“ mé představě nebo názoru.

Při svém výzkumu jsem také pečlivě zvažovala etické aspekty výzkumu. Jelikož se jedná o mnohdy osobní a citlivá témata, přistupovala jsem k zveřejňování informací s respektem: abych nezatajila důležité informace týkající získaných poznatků, ale zároveň abych nepoškodila skautský oddíl, o kterém referuji. Považovala jsem za důležité, abych s úctou a porozuměním psala o vnitřních záležitostech, které v něm probíhají. Proto jsem konzultovala i s hlavními vedoucími oddílu, kteří s mým pojetím souhlasili. Svoji práci jsem anonymizovala a ke všem výpovědím jsem dostala souhlasem k zveřejnění.

Co se týká konkrétních tradic jednotlivých oddílů, které v mé práci hrají důležitou roli, popisovala jsem detailně jenom aspekty, které jsou veřejně známé, a naopak ty, které znají jenom jejich absolventi, nechávám skryté a zaměřovala jsem se více na jejich roli, a i význam tohoto tajemství. Činila jsem tak s odpovědností nejen výzkumníka, ale i skautské vedoucí.

Teoretická východiska

Skaut jako subkultura

Všichni jsme členové společnosti, ve které sdílíme podobné hodnoty a vzorce chování. Vyskytují se ale skupiny, jejichž vzorce jednání jsou specifické a liší se výrazně od běžných vzorců většinové kultury. V takovém případě sociologie používá termín subkultura, který má zpravidla postihovat určité zvláštnosti souboru kulturních prvků typických pro menší, vyhraněné skupiny“ (Smolík, 2010, s. 30). Subkultury tvoří lidé, kteří se odlišují svojí svébytností od mainstreamové společnosti a kteří mezi sebou sdílejí společné hodnoty a normy (Barker, 2006). Skauting jako subkulturu jsem se rozhodla popsat právě z toho důvodu, abych poukázala na toto specifické prostředí, které si zachová vlastní tradice, a jedinečnost, kterou její členové svým chováním umocňují a dále ji předávají. Lidé často s rozdílnou povahou, zázemím a výchovou tak sdílejí podobné hodnoty a přesvědčení, které chtějí dále předávat a ke kterému se veřejně hlásí.

Skauting vede své členy k životy dle skautských hodnot, které jsou v souladu se třemi základními principy skautingu, stanovenými jeho zakladatelem sirem Robertem Badenem-Powellem: povinnosti k sobě, k ostatním a k Bohu. On sám vnímal skauting jako prostředek, jak mladým lidem předávat hodnoty nepřímo, prostřednictvím činností, které jsou v souladu s potřebami jejich mladého věku (Baden-Powell, 2007). V tomto prostředí také skaut neustále postupuje po žebříčku skautské hierarchie, přičemž neustále prokazuje svoje dovednosti a získává nové znalosti. Jak ale prochází jednotlivými pozicemi, získává i na větší zodpovědnosti a autoritě.

Pocit, že někam patřím, je velmi významný zvláště pro mladé lidi. „Především dospívající se často snaží realizovat a hledat své „já“ v rámci subkultur mládeže“ (Smolík, 2010, s. 19.) Proto často hledají skupiny, kde se mohou cítit bezpečně a „mezi svými“. Dodává jim to tak na sebedůvěře a dává prostor se realizovat v aktivitách, které je baví a dávají smysl. Ono nalezení své vlastní role v kolektivu a jeho význam je dle Josefa Smolíka (2010) jednou z motivací příslušnosti k subkultuře, jelikož tak jedinec může nalézt pro sebe adekvátní roli ve skupině, vážící si hodnot a vlastností, které například nemusí být natolik oceňovány ve většinové společnosti. (Smolík, 2010).

„Subkultury sdružují jedince, kteří mají společné specifické problémy, a výsledkem je vlastní pohled na sociální realitu. Řešení kolektivních problémů je tak základem pro vznik subkultur.“ (Smolík, 2010, s. 32). Skauting se zaměřuje svojí náplní především právě na mladé lidi a aktivní skauti jsou právě především z řad mládeže. Proto se ve své práci zvláště zaměřují na otázky, které povětšinou řeší mladí lidé. Jak je formuje právě skautské prostředí? Jedná se totiž o období, kdy dospívají a stávají se více nezávislymi na svých rodičích. Velmi důležitými pro jejich osobnostní vývoj se stávají jejich přátelé a prostředí, které je obklopuje. Onen pocit, že patří do určité skupiny, jim může napomoci zvládnout tento přerod. (Jandourek, 2003)

V takové komunitě pak vznikají silná přátelství, kterých si její členové váží a často dlouze přetrvávají a hrají významnou roli v rozvoji osobnosti. Ideály a hodnoty, které získají v mládí, pak ovlivňují jejich další životní i kariérní vývoj. Jak již bylo naznačeno, pro mládež je typické utváření silných vztahů mezi vrstevníky. Skauting je jedním z největších sdružovatelů mládeže a zájem o něj roste. Nemůžeme ale tvrdit, že všichni skauti jsou naprosto stejní a totožně i vykládají skautský zákon a shodně tak podle něj naplňují svůj život. Tato míra je u každého odlišná. Skauting představuje spíše určité „mantinely“ a cesty, po kterých se jeho členové rozhodli jít.

Skauty najdeme po celém světě, můžeme je poznat podle stylu oblečení (kroje), specifické mluvy a vystupování (např. skautský pozdrav). Každý skautský oddíl je jedinečný a jiný, jelikož jeho konkrétní fungování závisí na mladých lidech, kteří mají každý jinou představu a odrážejí v něm svoje potřeby a hodnoty. Oddíl se tak musí přizpůsobovat pokaždé jak novým členům, tak i novým vedoucím. Přesto se však roveři hlásí ke myšlence skautingu, která je pojí mezi sebou. V rámci vztahu k dominantní společnosti jsou vnímáni v pozitivním světle, jelikož skauting je přítomen už dlouho a v očích veřejnosti má dobré jméno

Skauting je zároveň dobrovolná organizace, takže zapojení členů odráží míru, kolik se chtějí zapojit a jak je pro ně toto společenství důležité. Mezi sebou je pojí přesvědčení o tomto trávení volného času, zároveň také specifické významy, kterým oni rozumějí, ale pro členy mimo tento okruh jsou velmi těžko pochopitelné a vysvětlitelné, jelikož jsou přenášeny také na základě zkušeností, které jsou často nepřenosné. Jedním z nich jsou i přechodové rituály, které doprovázejí každý přechod ve skautském prostředí. To i členům dodává na pocitu jedinečnosti této skupiny, do které oni patří a zároveň i pocitu blízké komunity.

Skauting z pohledu komunity praxe

Na skautský oddíl budu nahlížet skrze koncept komunity praxe, jelikož, jak popisuje Christian Hoadley (2012), skrze něj mohu dobře popsat, jak dochází k procesu začleňování se do skupiny a učení se jejích klíčových aktivit. (Hoadley 2012) S pojmem komunita praxe přišli v roce 1991 Jean Lave a Etienne Wenger, kteří tento koncept definovali na základě procesu sociálního učení, ke kterému dochází, když lidé, které pojí společný zájem, vzájemně spolupracují a sdílejí tak své poznatky a přicházejí s novými nápady. Wenger dává jednoduchou definici: „Komunity praxe jsou skupiny lidí, kteří sdílejí zájem nebo vášně pro něco, co dělají, a učí se, jak to dělat lépe, když pravidelně spolupracují. Přičemž učení se této aktivity je spíše náhodným výsledkem vzájemného působení aktérů na sebe. K tomu, aby se ale jednalo o komunitu praxe, jsou zapotřebí tři složky: oblast zájmu, komunita a praktiky.“ (Learning Theories, 2014)

Jak také shrnuje Bernadette Mercieca (2017), komunita praxe je tedy „dobrovolné sdružení lidí, kteří sdílejí společný zájem nebo vášně, a setkávají se, aby prohlubovali své znalosti a rozvíjeli svou praxi“ (Mercieca 2017, s. 1) Ke vzniku takové komunity dochází přirozeně, jelikož lidé se společným zájmem tíhnou k sobě a chtějí vzájemně sdílet své nadšení.“ (Mercieca 2017) Prostřednictvím toho také dochází k procesu učení se, jelikož neprobíhá zde klasický model předávání faktů, naopak dochází k němu ve vzájemné interakci, kdy skrz realizaci určité praktiky nabývá aktér znalosti. Díky společnému řešení a aktivní participaci tak získává mnohem více. (Hoadley 2012)

Stejně tak i u roverů se jedná o dobrovolné seskupení, kdy členy pojí stejná praxe a zkušenosti. Společně si pak mezi sebou předávají znalosti a nápady. Kolektiv je utužován na základě společných skautských akcí. O to víc znamenají akce, kde dochází k přechodovým rituálům a přijímání do zaběhlé komunity. Skrze roverskou komunitu a skauting poznává rover jak sám sebe (na základě toho, v jakých situacích se nachází, jak na ně reaguje, jaké má on sám a zároveň ostatní roveři požadavky), tak skauting dále formuluje jeho osobnost. Nejenže získává praktické znalosti (skrze například vzdělávací kurzy), ale hlavně skrz samotnou praxi. To má vliv na jeho další rozvoj v životě, jaké má např. hodnoty, nároky, sebevědomí, sociální citění atd.

Na jednu stranu je ve skautské metodice přítomen model vzdělávání „učitel-student“. Dochází tady k předávání znalostí od staších, zkušenějších k mladším. Některé znalosti a dovednosti je skutečně třeba se naučit, zapamatovat si, trénovat atd. Na druhou stranu (a to zejména právě při přechodu do roverů) je kladen hlavní důraz na učení se praxí. Po přechodu je rover seznámen se základním fungováním skupiny a při jeho aktivitách mu je při ruce např. starší, zkušenější člen, který mu pak poskytne zpětnou vazbu. Většina situací je ale taková, že se nedá naučit, ale musí se zažít a osvojit si praxí. Při vzdělávání roverů tak hraje nejdůležitější roli praxe. Jelikož se ale jedná o skupinu, kde jsou její členové přáteli, nejedná se o „nucené“ vzdělávání. Roveri se schází proto, že mají zájem a chtějí se scházet a účastnit (je to na dobrovolné bázi), proto ani proces vzdělávání praxí není nucený, ale spíše vzniká mimoděk ke společným aktivitám.

Model komunity praxe ve skautském oddílu je naplňován, jelikož základem učení se jakékoliv skautské aktivity je její vyzkoušení si za podpory starších členů, od kterých se ostatní učí daným dovednostem. Tím si je osvojují, dokážou zvládat samostatně a posléze i předávat dál. Stávají se tak soběstačnými členy této skupiny. Hoadley (2012), shrnuje model vzdělávání se v rámci komunity praxe, jako proces učení se skrze aktivní účast na společných aktivitách, při které přebírají identitu komunity a stávají se jejími členy. (Hoadley 2012) Stejně tak i ve skautském prostředí, při společných aktivitách, kde se ocitají ve vedoucích pozicích, dávají tak veřejně najevo, že jsou oni rovery a potvrzují tak svoje místo ve skupině.

Skautský oddíl jako komunita praxe

Komunita praxe se vyznačuje třemi klíčovými aspekty, které charakterizují a představím na příkladu skautského oddílu. Prvně se jedná o **oblast zájmu**: Stejná záliba je prvním důvodem, jež motivuje členy ke sdružování. Tato záliba se následně stává základem fungování komunity a udržuje skupinu u jednoho tématu, jedné oblasti zájmu, kolem které se následně tvoří aktivity. (Mercieca 2017)

U roverů je touto oblastí zájmu jejich skautský oddíl (oficiální platforma, která všechny zastřešuje). Skautský oddíl se tak stává domovem, který zaštiťuje všechny praktiky a nabízí pojítko mezi všemi svými členy. Skrze něj je jim zajištěna podpora a prostředí, kde mohou

fungovat. Náplň a konkrétní fungování ale vychází od aktivních roverů, kteří mohou skautské aktivity různě modifikovat, například na základě potřeby svých členů.

Jak ale upozorňuje Bernadette Mercieca (2017), pokud se komunita přespříliš vzdálí od své oblasti zájmu, dochází k jejímu rozpadu. (Mercieca, 2017). Stejně tak i pokud by aktivity skautských vedoucích polevily (z různých důvodů jako například ztráta motivace, syndrom vyhoření, neochota, napětí v kolektivu) a nebyl by nikdo, kdo by se chtěl dále podílet a zajišťovat vedení, skautský oddíl by se rozpadl.

Další charakteristikou komunity praxe je **komunita**: Utváří se na základě vztahů mezi členy komunity praxe a zajišťuje chod skupiny. Je důležité, aby v rámci komunity fungovaly vřelé vztahy mezi členy a byly dále podporovány. To vše utužuje fungující společenství a je třeba na takovéto aspekty klást důraz. Sami členové se nemusí scházet každý den, proto aby tato komunita fungovala, jelikož je ale jejich fungování založeno na přátelském kolektivu, je důležité, aby bylo podporováno a jeho členové sdílely stejné zážitky, proto je daná aspoň minimální účast, kterou musí každý splňovat (Mercieca, 2017).

To stejně vnímám, že je zapotřebí i ve skupině roverů. Pro vzájemnou spolupráci je nutné, aby docházelo k neustálé vzájemné podpoře mezi rovery. Stejně tak je důležité řešení konfliktů názorů „na správný postup“ a co dělat v případě, že se neshodneme. Je důležité, aby byly vztahy podporovány (především ze strany hlavních vedoucích), kteří musejí dávat podporu svým lidem a také pocit, že jejich hlas je slyšen a na jejich názoru záleží.

Posledním charakteristickým aspektem, který je při popisu komunity praxe zmiňován, je **sama praxe**. Členové skupiny investují svůj volný čas do sdílení svých znalostí a do společných aktivit, díky kterým dochází k prohlubování komunitní identity. Také „starší“ zkušenější členové mohou motivovat právě ty začínající. (Mercieca 2017) Roveri také rozvíjejí sdílený repertoár zdrojů: zkušenosti, příběhy, nástroje, způsoby řešení opakujících se problémů. Jedná se o sdílenou praxi, kterou si vzájemně předávají.

Pokud bych to měla shrnout, skautský oddíl jako komunita praxe musí zachovávat všechny tři vyjmenované aspekty v rovnováze. Oblast zájmu (skautský oddíl,) je to, co dává roverům podporu, co je spojuje, kolem čeho se točí jejich fungování. Komunita jim poskytuje

bezpečné prostředí a přátelství. Praxe je zase posouvá v rozvoji a neustále předkládá nové výzvy.

Role rituálu ve skautingu

Sociolog Emil Durheim ve své knize *Elementární formy náboženského života* rozděluje lidský život na čas profánní a posvátný, kdy posvátný je primárně provázaný s rituály, kdy kolektivní zážitek dává jeho účastníkům hluboký pocit vzájemnosti a mění způsob, jak vnímají sami sebe a svět kolem. Pokračovatelé jeho školy v rituálu viděli klíčový nástroj pro porozumění nejen náboženství, ale i každé společnosti. V Durkheimovské tradici se rituál chápe jako něco, na čem se společenství identifikuje, zakládá. (Alexander, 2005)

Rendall Collins (1998) kombinuje myšlenky Durheima a Goffmana při hledání odpovědi na to, jakou podobu musí mít společenská událost, abychom jí mohli nazývat (slovy Goffmana) interakčním rituálem. „Musí se jí 1) účastnit skupina nejméně dvou lidí, kteří se sejdou na jednom místě, 2) tyto lidé musí soustřeďovat svou pozornost na stejný objekt nebo akci a být si vzájemně vědomi svého zaměření a za 3) musí sdílet stejnou náladu nebo emoci.“ (Collins, 1998, s. 4-22.) Při rituálu členové skupiny skrz sdílený zážitek pocítují blízkost k těm, kteří se rituálu také účastní. (Alexander, 2005)

„Podle Collinse (1998) se společenský život skládá z řetězce ritualizovaných interakcí, proto skrze rituály můžeme pochopit sociálního chování jejich aktérů.“ (Alexander, 2005, s. 185) Stejně tak i skautský život je silně ritualizován. Rituál je využíván jako nástroj socializace v tomto prostředí. Rituály provází celou skautskou subkulturu, od těch běžnějších, které mají většina skautských oddílů společné, jako například skautský pozdrav a heslo, pokřik, nástup a vytahování vlajky na táboře či skládání skautského slibu. Tyto rituály spojují skauty napříč celou organizací. Pak ale spousta oddílů má své vlastní tradice, jako například přijímání nových vedoucích na letním táboře, což bylo mým objektem zájmu.

Rituály a tradice jsou často probíraným tématem ve skautském prostředí, jak píše například skaut Jan Veselý (2017). Každý oddíl je specifický a vytváří si často také vlastní tradice. Těmi může připomínat historii svého oddílu, jelikož jsou to tradice, které vytvořili

jeho zakladatelé a dodržují se od doby vzniku oddílu. Zároveň dávají jeho účastníkům vidinu a naději do budoucnosti, že ho absolvují i jejich pokračovatelé. Riziko ale nastává, pokud rituály přestávají plnit svoji funkci a dodržují se jenom z určité povinnosti a pocitu, „že tak se tak u nás vždycky dělalo, ale nikdo už neví, proč a jaký to má význam.“ (Veselý, 2017, s. 26) V tom případě je třeba přijít s novými nápady, které budou pro všechny srozumitelné a budou naplňovat očekávání. (Veselý, 2017)

Jak v jiném článku poznamenává Martina Fidlerová (2020), právě vlastní oddílové tradice „ukazují jedinečnost a spojují skupinu, jež se rituálu účastní. Ty jsou nástrojem k předávání hodnot oddílu nebo správných prožitků. Mnoho tradic a rituálů se váže k historii oddílu a ke generacím vedoucích, kteří už nejsou aktivními členy, ale jsou tak stále přítomni. „Předávají zároveň i svědectví o tom, z čeho oddíl nebo středisko vzešlo, o co se daná tradice nebo rituál opírá“ (Fidlerová, 2020, s. 32) Přejímový rituál pro skautské vedoucí, na který jsem se zaměřovala, má také svoji dlouhou historii a ti, kteří k němu přistupují, vědí, že vedoucí, kteří je vychovávali, jej podstoupili stejně jako nyní oni.

Dalším aspektem skautských rituálů je jejich pravidelnost. „Tím, že se opakují, jsou také pevnými body, které nám dávají jistotu a něco, na co se můžeme spolehnout.“ (Fidlerová, 2020, s. 32). Ve skautu je každý přechod do jiného stupně v hierarchii doprovázený rituálem, aby se podpořil význam a dosažené úspěchy jednotlivce. Navíc, představují i určitou stabilitu, jelikož každý skaut tak ví, co očekávat při této změně „Pro děti to může být stresující. Přejímovými rituály můžeme tyto nežádoucí faktory snížit a ulehčit dětem náročnou změnu.“ (Fidlerová, 2020, s. 32) Jejich role ve skautu je i v tom, že přidávají na pocitu vzájemnosti v oddíle, jsou skrze něj předávány hodnoty, ve kterých svoji činnost vede. (Fidlerová, 2020)

„Skautský tábor je ideální místo pro realizaci rituálů. Děti jsou v prostředí, ve kterém se lépe učí novým znalostem a lépe vnímají poselství rituálů.“ (Fidlerová, 2020, s. 32), jsou obklopeni pouze skautským světem a nic je nerozptyluje. Ve skautských oddílech, o kterých píšu já, spousta důležitých rituálů probíhá také na táborech, jelikož se jedná o jakési vyvrcholení celoroční činnosti a uzavírá se jím „skautský rok“. Po jeho skončení se vytváří nové skautské družiny, noví členové většinou odchází se splněným skautským slibem a také vybraní členové přichází do řad vedoucích. Tábor poskytuje ideální prostředí pro realizaci jejich přechodu a s ním spojeného rituálu. Noční atmosféra, přítomnost dalších skautů, kteří rozumí

tomu, jak se cítí. „Může se to zdát zbytečné, ale právě ta správná atmosféra, provedení a vedení dělá rituál rituálem.“ (Fidlerová, 2020, s.32)

Stejně tak je i důležité, jakou pozici zastávají aktuální roveři v oddíle. Pokud oni rituálu přisuzují důležitost a berou ho vážně, nenarušují jeho atmosféru a nepodřívají jeho význam, je pravděpodobné, že to nebude dělat ani zbytek oddílu. Také den poté a doznění tohoto zážitku, kdy má přestupující prostor vstřebat svoje zážitky a kdy se mu dostane odezvy od ostatních, hraje důležitou roli v tomto procesu. (Fidlerová, 2020)

Ve skautských oddílech, které jsem si pro svoji práci vybrala, není postup automatický pouze na základě věku, jsou potřebné dosažené znalosti a dovednosti, kterými je třeba disponovat a získaná důvěra, že danou roli zvládne. Některé rituály jsou pro všechny členy veřejné a účastní se jich všichni, jiné, jako onen přechod pro vedoucí, jsou známé jen pro ty, kteří jim prošli. Určitý obraz o něm všichni členové mají, ale přesný obsah znají pouze ti, co jej již absolvovali.

Přechodový rituál

Ve své práci se dívám na přijímání skautů do roverů ve smyslu Arnolda van Gennepa a Victora Turnera, jejichž práce použiji k výkladu přístupu a symboliky tohoto rituálu a zároveň a na popis jeho průběhu. Van Gennep (1997) uvádí, že „život každého jednotlivce bez ohledu na typ společnosti spočívá v postupném přecházení od jednoho věku k dalšímu a dochází tak k neustálé změně společenského postavení.“ (Van Gennep, 1997, s. 12–13). Stejně tak i ve skautském oddíle, v různém věku prochází skaut jinými stupni. Od nováčka, přes podrádce a rádce skautské družiny až do roverské věku a role vedoucího v oddíle. Děje se tak poměrně v krátkém čase, kdy si projde těmito rolemi, u kterých je předem stanovená jejich náplň.

Přičemž ke každé změně se vztahují přechodové rituály. Ty znamenají zároveň i určité vytržení z klasického fungování, jehož činnost je zaměřena na vytváření programu pro děti a jeho realizaci. Van Gennep (1997) změnu postavení dává do kontextu „akce a reakce profánního a posvátného, které se musejí řídit určitými předpisy a na které je třeba dohlížet“. (Van Gennep, 1997, s. 13). To je přesně i situace, která vzniká na skautském táboře, kdy je potřeba prakticky zajistit běh věcí, na druhou stranu je ale tábor prokládaný slavnostními

chvílemi, kde se oddíl vrací ke své historii a hodnotám. I přechod do roverů je chvílí pro zamyšlení nad vlastní motivací a chvílí sebereflexe. Po tomto přechodu se zároveň očekává, že tato zkouška ovlivní fungování rovera jako vedoucího v oddíle.

Symbolická stránka se projeví v době, kdy je přechod uskutečňován. Nejenže z hlediska věku, jelikož je většinou dodržováno, že k tomuto přechodovému rituálu přistupuje člen ve věku mezi 15. a 16. rokem, kdy se přibližuje k hranici dospělosti a přestává být jen dítětem. Mluvím ale i o symbolice „přírodního rytmu, které se odráží v lidském životě, ve kterém se střídají momenty přechodu, postupu kupředu a stádia relativního klidu, zastavení.“ (Van Gennep, 1997, s. 13). V kontaktu s přirozeným řádem je ale roverský přechod i v tom smyslu, že začíná po západu slunce, probíhá v noci a s ránem přichází jeho dokončení a obrazně tak i začíná nová etapa pro rovera.

Pro přechod do vedoucích není pevná věková hranice, jelikož toto číslo není tím směrodatným a nevypovídá moc o samotném člověku. Stejně tak i Van Gennep rozlišuje mezi fyzickou a sociální dospělosti. Nelze tyto dvě automaticky spojovat dohromady a předpokládat, že jedna přináší druhou. Puberta a společenské dospívání jsou dvě různé věci. Především puberta je u každého individuální a přichází do ní v různém věku a má u každého různý průběh a projevy. Je tedy obtížné stanovit začátek pohlavní dospělosti, proto musíme rozeznávat, kdy se jedná o fyzickou a kdy o sociální dospělost. (Van Gennep, 1997) Stejně tak je tomu právě při přechodu do skautských vedoucích. Věková hranice je individuální a rozhodující je charakter, schopnosti a motivace jedince, a ne pouze jeho věk.

Dle Van Gennepa také nelze zkoumat a chápat rituál odděleně, mimo jeho kontext a společnost, ve které probíhá. (Van Gennep, 1997) Totéž platí i pro tento rituál přechodu, který se může zdát těm, co stojí mimo skautský kruh a neznají tuto symboliku naprosto podivný a mohly by být považovány i za zbytečný či naopak přehnaný. Pro pochopení je třeba znát nejen skautský kontext (obecné fungování skautského společenství) ale i konkrétní významy praktik, které jsou v každém oddíle jiné a individuální.

Přechod vedoucích v jednotlivých oddílech

Cesta k nim

Tento konkrétní přechodový rituál pro budoucí rovery, probíhající ve skautském oddíle, kterého jsem součástí, je pro ty, kteří se rozhodnou, že by chtěli opět postoupit na skautské cestě a stát se vedoucími. Tím se i zavazují ke skautování do budoucna, jelikož pokud by chtěli v oddíle skončit, odešli by před tím, než by přistoupili k přechodovému rituálu. Nenastala nikdy situace, že by v těchto oddílech někdo přistoupil k tomuto přechodu a následně by z oddílu odešel. Tudíž už tímto samotným rozhodnutím stvrzuje svůj závazek do budoucna a záměr pokračovat dále.

Celý výchovný systém skautingu je založen na postupném předávání znalostí a převádění zodpovědnosti po malých částech. Při příchodu do skautského oddíle (děje se tak většinou v druhé nebo třetí třídě základní školy) je považován příchozí za **nováčka**. První rok se seznamuje se skautováním, je přiřazen do skautské družiny, kde každý týden navštěvuje skautské schůzky, které organizuje rádce a podrádce družiny a každý měsíc má možnost účastnit se víkendové výpravy. Tam se schází celý oddíl pod vedením několika vedoucích, kteří mají výpravu na starosti. Nováčci se učí základním skautským dovednostem a seznamují se skautskými hodnotami. Na prvním táboře, pokud tak chtějí, mohou přistoupit ke skládání skautského slibu. Děje se tak ale i po zralé úvaze vedoucích oddílu, kteří posoudí, zda jsou nováčci připraveni. Skautský slib se skládá během slavnostního ohně, za přítomnosti celého oddílu a symbolických předmětů (všichni jsou oděni ve skautském kroji a slibuje se nastátní vlajku nebo bibli). Jedná se tak o jejich slavnosti přivítání a potvrzení jejich role ve skautském společenství.

Každá skautská družina má svého **rádce** (obvykle ve věku 12-15 let), kterému pomáhá jeho podrádce. Záleží na každé konkrétní dvojici, do jaké míry mají mezi sebou rozdělené povinnosti. Rádce zajišťuje týdenní schůzky, kde připravuje náplň programu, která by se měla skládat z naučné části, kde se členové učí novým vědomostem a dovednostem, takové učení je ale předávané zábavnou a kolektivní formou a během schůzek se formují a posilují kamarádské vztahy. Rádce také zodpovídá za vzdělávání nováčků, za svoji družinu na výpravě a stejně tak i na táboře. Je zodpovědný i za družinové předměty (např. družinová vlajka) a družinové tradice (např. pokřik, kterým se družiny loučí na každé schůzce). Rádce může

ale i úkolovat svoje členy dávat jim na starosti menší úkoly, které zvládnou. Tím se rádci učí, v malém měřítku, jak vést skautský oddíl. Skauti v tomto věku využívají programů skautské výchovné metodiky, kdy se vzdělávají podle připravených programů a získávají jako potvrzení úspěšnosti nášivky na kroje.

Vedení skautského oddílu se skládá z hlavního vedoucího a jeho zástupce. Opět závisí na konkrétní dvojici, jak si rozloží jednotlivé závazky. K tomu mají k sobě tým zbylých vedoucích, který organizují a rozdělují mezi ně organizační povinnosti. Na vedoucích tak záleží, jakým směrem se bude ubírat celý oddíl, na jaký aspekt výchovy budou dávat důraz a jaké konkrétní zvolí způsoby předávání. Starají se také o praktické aspekty fungování, jako správa majetku, finance, pomáhají rádcům, pravidelně se s nimi scházejí, aby zjišťovali, jaké je situace v družinách, a pomáhali jim s tím, s čím si nevědí rady. Zajišťují víkendové výpravy a jejich náplň, organizují vzdělávací kurzy pro rádce, zabezpečují, že proběhne skautský tábor. Zároveň mohou navštěvovat kurzy určené pro jejich věkovou kategorii, pokud se chtějí dále vzdělávat. Také korigují personalistiku oddílu a jeho kapacitu, kolik budou přijímat nováčků, kolik bude družin, kdo bude u nich rádce, kolik potřebují aktuálně vedoucích (mohou například nabídnout dřívější přechod). To je další rozměr, který může hrát roli při přechodu do roverů.

Vedoucí oddílu mají větší svobodu v rozhodování a přímo se účastní mnoha důležitých rozhodnutí (a jsou tak v pozici autority), na druhou stranu na nich leží mnohem větší zodpovědnost (na těch, co dosahují 18 let spočívá i zodpovědnost právní). Ku příkladu vedoucí v chlapeckém oddíle zapojují do svého fungování i budoucí přestupující, mohou se účastnit pravidelných porad a získají tak větší představu o tom, co je bude čekat. Zatímco v dívčím oddíle, se tak děje až po přechodu, takže představu o tom, jak funguje vedoucí, mají pouze z toho, co samy vidí.

Co se týká samého přechodu, mnoho záleží na zvážení a úsudku konkrétních vedoucích oddílu, u kterých se předpokládá, že dokážou správně odhadnout situaci a potenciál svých členů. Případný přechod do vedoucích je vždy s potencionálními účastníky prodiskutován dopředu. Může se i stát, že po něm automaticky netouží a přejí si zůstat např. o rok déle mezi skauty, jelikož chtějí třeba počkat na kamaráda/ku, aby do vedoucích přešli/y společně. V tomto případě se odráží, jaké mají společné vztahy roveři a členové oddílu, jak silné jsou mezi nimi přátelské vazby a jak se cítí přijati mezi sebou.

Jednotlivé fáze rituálu

Přechodový rituál pro skautské vedoucí v těchto dvou oddílech probíhá na letním táboře. Pro většinu členů skautského oddílu je letní tábor důležitou emoční záležitostí a chovají k němu silné citové pouto (nedokážou si např. představit, že by se ho nemohli zúčastnit). Většinou na něj začali jezdit už ve velmi útlém věku a stal se pro něj automatickou součástí léta, na kterou se celý rok těší. Nejen že je celý tábor silně ritualizován (např. ranní a večerní nástupy, vytahování a stahování vlajky, zpěv hymny, nošení skautských krojů, slavnostní ohně), všechny tyto rituály a jejich působení je podpořeno právě tím, že se odehrávají odtržené od normálního světa, pouze v tomto čase a okruhu přátel, kteří sdílejí mezi sebou stejnou skautskou identitu a významy těchto rituálů, a pobyt v přírodě tomu ještě dodává na intenzitě.

Přechodový rituál pro budoucí vedoucí se tak odehrává v jedinečné atmosféře a blízkém kruhu přátel. Přistupuje se k němu tři dny před koncem tábora (což je i z praktických důvodů, aby byl ještě jeden den poté volný na vstřebávání zážitku, než bude třeba odjíždět, bourat tábor a loučit se), ale i vzhledem k tomu, že jde o konec jedné etapy a přechod do druhé, tak aby se skutečně stalo až na symbolickém konci. Při popisu samotného přechodového rituálu budu detailně popisovat pouze ty aspekty, které jsou známé i ostatním členům oddílu a zachovám v tajnosti ty, kteří znají jenom ti, kdo ho účastnili. Vedou mě k tomu důvody, o kterých ještě důkladněji pohovořím.

Abych popsala jednotlivé fáze přechodu, budu využívat modelu, který popsal Arnold Van Gennep (1997). Základní strukturu mají stejnou pro přechodový rituál oba skautské oddíly, o kterých píšu (jak dívčí, tak i chlapecký), v některých aspektech se ovšem liší.

V případě dívčího oddílu se jedná o Vigílie (což jak název vypovídá, jde o noční bdění, kde jde o udržení ohně během noci), v případě chlapeckého oddílu jde o zkoušku, skládající se z řady úkolů, během kterých nesmí nikdo toho, kdo jí plní, vidět.

Pokud se vrátím ke sloům Arnolda van Gennepa, (1997), můžeme přechodový rituál rozdělit na tři fáze, přičemž každá má výrazné charakteristiky, podle nichž ji můžeme poznat: Tyto tři fáze má i přechodový rituál do skautských vedoucích.

1. **Fáze odloučení:** V této fázi dochází k odchodu z dosavadního místa ve společenství a ke ztrátě statusu, který dotyčný doposud zaujímal. Přináší s sebou konec jedné éry, ztrátu stávajících povinností a privilegií a opuštění bezpečného a známého prostředí. (Van Gennep, 1997).

Z rádce nebo podrádce skautské družiny se stane skautský vedoucí, opustí svojí dosavadní skautskou družinu a s tímto novým statutem přijde také změna náplně jeho skautského fungování.

2. **Fáze pomezí** (prahovost, liminalita): Jedná se o období, kdy jedinec nezastává žádný status, nepatří k žádné skupině a čeká na přijetí do nové fáze. Je to doba „nikoho“ doprovázena nejistotou, strachem a nervozitou z budoucnosti, jelikož z jedné fáze už odešel, ale zároveň ještě nepostoupil do další. (Van Gennep, 1997)

Victor Turner (1991) pracuje také s pojmem liminalita, která „charakterizuje rituály povznesení statusu, v nichž je rituální subjekt nebo novic nevratně přenášen z nižší na vyšší pozici v institucionalizovaném systému takových pozic“ (Turner, 1991, s. 167). Nestane se, že by se někdo poté, co už se rozhodl přestoupit mezi vedoucí, vrátil zase zpátky na původní pozici.

„Tato liminalita se často vyskytuje v cyklických a kalendářních rituálech, obvykle kolektivního druhu.“ (Turner, 1991, s. 167) K těmto přestupům dochází výhradně jednou za rok, vždy na skautském táboře. „Rituál má dlouhodobý účinek v tom, že zdůrazňuje ještě ostřejší sociální diferenciaci skupiny“. (Turner, 1991, s. 172). Ve skautském oddíle je patřičná odlišnost mezi vedoucími a zbývajícími členy a na skautském táboře zvláště viditelná. Například v tom, že vedoucí mají vlastní stan, kde pobývají, dále také mají povoleno chodit do vůdcovského stanu, což ostatní nemají, v táborové jídelně mají vyhraněný stůl, za kterým sedí jen oni atd. Všichni jsou si vědomi těchto rozdílů, takže přestupující vědí, kde je tato hranice a jaké změna je čeká.

3. **Fáze přijetí:** Po překonání fáze pomezí vstupuje jedinec do nového období, stává se členem nové skupiny a získává novou společenskou roli a status, o který se zasloužil a má na něj plné právo. (Van Gennep, 1997) Po tomto přestupovém rituálu je nová role skautského vedoucího potvrzena před všemi členy skautského oddílu a je tak veřejně přijata.

Fáze odloučení

Přestupující se k začátku zkoušky vydávají po ukončení všech náležitostí dne (po večerním nástupu poté, co už započala večerka a ostatní se odebrali spát). Tento den stráví někteří z dosavadních vedoucí přípravami tohoto přechodového rituálu a neúčastní se tak běžných aktivit. Nebudí to však nijaký rozruch, jelikož během dne se členové normálně nepotkávají se všemi vedoucími, jelikož jsou neustále programy, které je třeba připravovat.

Poté, co už nastane noc a všichni ostatní spí, jsou přestupující pozváni do vedoucího stanu, kde je všichni vedoucí očekávají a přivítají. Vysvětlí jim průběh rituálu a dají instrukce, jak bude probíhat. Zároveň odhalí něco z historie oddílu a vzniku tohoto rituálu a uvedou tak přestupující do kontextu. V případě Vigílie je zkouška stejná už od svého vzniku a všechny dívčí vedoucí tak prošly stejnou zkouškou. Naopak u kluků jde o zkoušku, která s nimi nebyla od počátku oddílu a jednalo se o iniciativu pozdějších hlavních vedoucí, kteří zkoušku zařadili.

Obě sice probíhají ve stejnou dobu, ale na jiných místech v okolí tábořiště a vzájemně se jejich účastníci nepotkají ani nevidí. U klučičí zkoušky je to navíc velmi dobře známé a zdůrazňované pravidlo, že pokud by někdo viděl dotyčného, který zkoušku plní, znamenalo by to pro něj automatický neúspěch a konec jednoho pokusu. Celkově jsou na zkoušku dané tři pokusy, u Vigílie se tento aspekt není stanoven, jelikož měřítko hodnocení zvládla/nezvládla není tak zřejmé.

Fáze pomezí

Po odchodu přestupujících z hlavních stanů už ale začíná fáze pomezí (prahovosti), kdy se vydávají přestupující plnit samotnou zkoušku. O jejím charakteru můžu prozradit to, že většinou trvá celou noc a jedinec v ní prokazuje samostatnost, individuální sílu a vůli, zúročuje své znalosti a dovednosti, ukazuje svůj postoj a motivaci.

Genderová odlišnost zkoušky

Největší rozdíl mezi těmito dvěma zkouškami je v samém průběhu. V případě přestupujících dívek je charakter zaměřen více na osobní a duchovní rozvoj

a uvědomění si pozice, ve které se nacházím a budoucnosti, do které vstupuji. Přestupující bdí nad ohněm, který jim nesmí během noci vyhasnou. To není vše, co se stane, o tom ale nemohu konkrétně pohovořit. Hlavním potenciálem této zkoušky je podle mě sebepoznání sebe sama a uvědomění si, co pro něj skauting znamená a jak ho chce dále zúročit. Právě i to, že se toto děje už ve starším věku, kdy je člověk schopen více vnímat, co pro něj skauting znamená, může mít tento rituál mnohem větší efekt pro něj než např. skautský slib, který skládá v mladém věku.

U chlapců je zkouška více zaměřena na aktivní překonávání překážek a výzev, u kterých je potřeba vynaložit jisté úsilí a překonat sám sebe, aby došlo k jejich splnění. Ukáže se ale i jak moc je jedinec odhodlaný ke splnění a kolik je ochoten do toho investovat, tím pádem i jak silná je jeho vůle uspět a co pro něj tato zkouška znamená (kolik je ochoten toho obětovat a překonat, aby ji splnil).

Není ani tajemstvím, že někteří jí absolvovali několikrát (zkoušku lze plnit jen jednou na táboře, poté se musí počkat další rok a celkově jsou na ní tři pokusy), někteří jí ukončili dříve a neuspěli, a tak zkoušku opakovali. U dívek není tak jednoduché a zřetelné vyhodnotit, jak dobře zkoušku zvládly, jelikož jde více o tom, jak moc využily jejího potenciálu pro sebe. Každopádně u obou zkoušek na jejich konci všichni účastníci tuší, zda jí splnili, anebo ne.

Dívky se vrací zpátky do tábořiště za úsvitu, u chlapců je to individuální, jelikož záleží na tom, jak rychle se jim podaří nebo nepodaří splnit jednotlivé úkoly. To je velmi sledovaný aspekt, na který se druhý den mnoho lidí vyptává a to: „V kolik jsi se vrátil?“. Pokud to bylo příliš brzo (kolem půlnoci, znamená to, že zkoušku nezvládl, pokud ještě nad rozedněním, tak zvládl velmi rychle). U Vigilie se dodržuje předepsaný postup, který je každý rok stejný, u klučičí zkoušky se může nepatrně měnit, jelikož záleží na konkrétním člověku, který ji připravuje, jak přesně jí poskládá, tím pádem se může nepatrně měnit i její náročnost.

Fáze přijetí

Další den mají přestupující dovolený pozdější budíček, vstávají až těsně před snídaní, aby si trochu pospali. Zbytek dne ale fungují stále ve stejném režimu. Během dne se ale můžou těšit z gratulací k úspěchu od ostatních. Od této chvíle se už dostali do třetí a poslední fáze, fáze přijetí, kdy došlo tak k potvrzení jejich nové role a vstupu do nového období.

V chlapeckém oddíle dojde k potvrzení většinou takovým způsobem, že jim organizátor této zkoušky ráno po probuzení pográtuluje a na oficiálním nástupu přeđe všemi skauty hlavní vedoucí oznámí tuto skutečnost a předá jim novou nášivku a šňůrku na kroj, což oficiálně potvrzuje jejich novou roli. Mohou tak stát na nástupu v jedné řadě s vedoucími místo se svou družinou.

U dívek k tomu dochází trochu jinak. Po skončení Vigilie sice přicházejí gratulace, k oficiálnímu přijetí dochází trochu později, během závěrečného ohně v poslední večer tábora. Především u vedoucích a starších členů je emočně dost silný, jelikož jsou pyšní na své členy a užívají si atmosféry. Těm, které přestupují, je řečeno, aby následovali zvuku bubnů (to jsou jediné instrukce, které mají a dopředu nevědí, co je čeká). Během tohoto „volání“ se vzdálí, na daném tábořišti k rybníku, kde najdou v kruhu dosavadní vedoucí, které je seznámí s tajnou částí tohoto posledního rituálu, kterého se účastní všechny společně. Na jeho konci jim předají novou nášivku a skautskou šňůrku červené barvy a jejich přijetí utvrdí zakřičením si pokřiku.

Empirická část výzkumu

Metodologie výzkumu

V předchozí teoretické kapitole jsem se zaměřila na uvedení do skautské problematiky a představila jsem koncepty, skrze které jsem nahlížela na skautský oddíl. Dále jsem popsala významnost rituálů pro jednotlivé přechody ve skautské hierarchii a popsala jsem průběh přechodových rituálů pro skautské vedoucí ve dvou konkrétních oddílech. V empirické části práce jsem přistoupila k vlastnímu výzkumu. V navazujících kapitolách jsem představila nejprve strategii výzkumu, metodu sběru dat a předložila jsem výzkumné otázky. Popsala jsem výzkumný vzorek a důvody, které mě vedli k jeho výběru. Pokračovala jsem analýzou a interpretací získaných výzkumných dat a na závěr jsem provedla celkové shrnutí a vyhodnocení.

Kvalitativní výzkum

Pro svůj výzkum jsem si zvolila velmi konkrétní a specifické skautské prostředí, ve kterém jsem se snažila co nejlépe porozumět fungování roverů a jejich vztahu k sobě navzájem. Zajímalo mě, jak sami nahlíží na svoji činnost a na základě čeho vzniká jejich

vzájemná sounáležitost. Tuto problematiku jsem se snažila prozkoumat co nejpodrobněji a vyzdvihnout její specifčnost, proto jsem také zvolila kvalitativní výzkumnou strategii, která mi pomohla proniknout do hloubky problému. Jako opěrná literatura mi sloužila odborná publikace *Metody výzkumu ve společenských vědách* (Novotná et al., 2019), která mě vedla vlastním výzkumem.

Díky kvalitativnímu přístupu jsem se mohla rozebrat mnou vybraný problém do podrobností. Jak je podotýkáno právě i v této publikaci, kvalitativní výzkum se zaměřuje na porozumění „jednání aktérů i sociálním strukturám, v nichž se dané jednání uskutečňuje“. (Novotná et al., 2019, s. 260) Proto se v teoretické části věnuji popisu skautského prostředí a jeho charakteristikám, jelikož považuji za důležité, aby nejprve čtenář rozuměl těmto specifikám, ke kterým odkazuji i během vlastního výzkumu. Data jsem musela také interpretovat v rámci kontextu, ve kterém vznikají.

Zaměřovala jsem se na to, co roveři „dělají, jak o tom hovoří, jak tomu rozumějí, jak to prožívají.“ (Novotná et al., 2019, s. 260) Mým záměrem nebylo hledat „správné“ odpovědi s tím, kdo má větší pravdu a rozumí tomu co nejlépe. Snažila jsem se zachytit různost a variabilitu v širokém spektru, která mi odhaluje specifický pohled jedince na skutečnost. Kladla jsem tak důraz na emickou perspektivu, kterou jsem zaznamenávala.

Díky kvalitativním metodám jsem mohla s výzkumem nakládat otevřeněji a flexibilněji a přizpůsobovat ho tomu, s čím aktuálně pracuji. Získané výsledky kvalitativního výzkumu jsem zobecňovala jen ve vztahu ke konkrétnímu prostředí, se kterým pracuji, jelikož jej nemohu, jak by bylo v případě kvantitativního výzkumu, generalizovat na celou skautskou společnost. (Novotná et al., 2019)

Etika výzkumu

Při výzkumu jsem si byla vědoma citlivosti mnou zkoumaného tématu. Nejenže jsem popisovala skautské prostředí, které v očích veřejnosti zaujímá určitý obraz, tak i fungování každého skautského oddílu vytváří „imidž“ této organizace. Já jsem šla ale ve své práci do nitra jednotlivých oddílů a prezentovala osobní zkušenosti jednotlivých roveřů a jejich názory. Informátoři se mnou spolupracovali z důvodů, že jsme přáteli a mají

ke mně důvěru a chtějí mi pomoci s mým výzkumem. Na mně bylo, abych jejich výpovědi uchopila zodpovědně a s respektem.

Byla jsem si vědoma toho, že zkoumám velmi jedinečné a do určité míry i křehké prostředí (založené na dobrovolnosti a přátelských vazbách). K výzkumu jsem proto přistupovala tak, abych nikoho nepoškodila. Nechtěla jsem zatajovat ani příkrášlovat či nafukovat mé poznatky, snažila jsem se o pravdivý vhled do fungování této konkrétní skupiny skautských vedoucích, se všemi klady i zápory. Před samotným výzkumem jsem mluvila s hlavními vedoucími obou oddílů, abych s nimi zkonzultovala, do jaké míry mohu mluvit o přestupových rituálech a co považují za zveřejnitelné. Na základě společné domluvy jsme našli tuto hranici. Rozhodla jsem se také celý výzkum anonymizovat a neuvádět pravá jména informátorů.

Výzvou pro mě bylo zvládnout situaci, kdy jsem sama členem kolektivu, který zkoumám a na druhé straně také výzkumníkem. Musela jsem si zachovat odstup a konfrontovat se s názory, které třeba neodpovídali mé představě. Zároveň jsem zvažovala, jak přistoupit k závěrům bádání a zveřejnění informací. Na podobný problém jsem narazila i v odborné literatuře, v Metodách výzkumu ve společenských vědách (Novotná et al., 2019). Také jsem stála před závažným rozhodnutím, „jak pracovat s výsledky bádání, ke kterému jsme přistoupili s odbornou, systematickou, vědeckou poctivostí, ale zároveň zvažujeme vědomí, že mohou být majoritní společností dezinterpretovány a vytrženy z kontextu“. (Novotná et al., 2019, s. 62). Proto své bádání vedu „v první řadě s ohledem na aktéry, až sekundárně s ohledem na zdárný průběh výzkum, abych tak minimalizovala riziko zneužití“. (Novotná et al., 2019, s. 63)

Metoda sběru dat

Cílem mého výzkumu bylo nalézt odpovědi na to, jakým způsobem se utváří vzájemné vazby mezi jednotlivými rovery a co je poutá směrem k oddílu. Jakou roli v přijímání do nového kolektivu hraje přestupový rituál a jak se podepisuje na vztazích mezi jednotlivými rovery. K objasnění tohoto výzkumného problému jsem použila využila **polostrukturovaných rozhovorů**. Tuto metodu jsem zvolila, jelikož jsem měla „definovaný výzkumný problém

a již od počátku výzkumu jsem cíleně v rozhovorech zaměřovala na specifická témata a výzkumné otázky“ (Novotná et al., 2019, s. 323)

Věděla jsem, že budu mít různorodou skupinu informátorů a potřebovala jsem využít takovou metodu, která mi pomůže v komparaci získaných dat. Při přípravě tohoto typu rozhovoru, jsem vycházela opět z kapitol z Metod výzkumu ve společenských vědách (Novotná et al., 2019). Tato technika připravené osnovy témat a otázek, kterých jsem se chtěla dotknout mi umožnila, že jsem se nezapomněla na nic zeptat z toho co jsem si připravila, zároveň mi ale dovolila doptat se na podrobnosti, kterým jsem nerozuměla. (Novotná et al., 2019)

Vybrala jsem si 10 informátorů, se kterými jsem jednotlivě vedla polostrukturovaný rozhovor. Ten probíhal v prostředí skautské klubovny, která zabezpečila nerušené a známé prostředí. Každý rozhovor trval přibližně hodinu a 45 minut. Nejprve jsem informátora seznámila s cílem mé práce a s výzkumným problémem, objasnila jsem mu, jak bude rozhovor vypadat a poté jsem si vyžádala svolení s nahráváním. Samotné rozhovory jsem poté přepisovala, abych je mohla dále analyzovat. V příloze bakalářské práce jsem na ukázkou připojila jeden rozhovor s vybraným informátorem.

Výzkumné otázky

Na základě vymezení zkoumaného problému jsem si výzkumné otázky rozdělila na dva základní okruhy a skrze výše uvedené metody jsem na ně hledala odpovědi.

V prvním okruhu otázek jsem se zaměřila na samo roverské fungování a jeho rozličné aspekty. Zajímalo mě, jaký mají informátoři vztah ke skautingu a proč se rozhodli pokračovat i do rovingu. Co je motivuje k jejich práci a jak se vyrovnávají s překážkami, které nastávají. Jak vnímají vzájemný kolektiv a vztahy v něm. Jak se odráží v tomto společenství skautské hodnoty a zda jim pomáhají směřovat jejich život v tomto mladém věku. Co pro ně představuje tento kolektiv, jakou v něm mají oporu? Čím je pro ně specifický a jedinečný oproti například škole či jiným zájmovým kroužkům? Jak se vyrovnávají se skautskou specifičností a jak jí dále prezentují? Objevuje se v jejich smýšlení i otázka zodpovědnosti ke svému okolí a vnitřní povinnosti? Uvědomují si náboženský charakter skautingu a prolíná se nějakým způsobem do jejich fungování?

Druhý okruh otázek se už konkrétně zaměřoval na samotný přestupový rituál a jeho význam, jak jej vnímali samotní jeho účastníci. Zde jsem si narazila na odlišnost i podobnost mezi vybranými oddíly (dívčí a chlapecký) v otázkách motivace, autority a charakteru přechodového rituálu. Jak se projevuje tato otázka genderu? Jakou roli v jejich roverském životě měl přestupový rituál? Jak se k němu vztahovali a jakou důležitost mu přikládali? Jak naplnil jejich očekávání? Podařilo se jim lehce začlenit do již zaběhnuté kolektivu? Co museli překonávat a co naopak bylo jednoduché? Cítí oni sami zodpovědnost za předávání těchto tradic?

Výběr výzkumného vzorku

Představení skautských oddílů

Pro svůj výzkum jsem si vybrala dva skautské oddíly působící v jednom městě, jeden dívčí a druhý chlapecký. Jsou to nejstaršími a nejstabilněji fungující oddíly a jsou spojeni už od doby svého začátku. Oba vznikly na začátku devadesátých let, poté co byl po pádu komunismu znovu obnoven skauting. Zakládající členové se sdružovali kolem farní činnosti ve stejném městě a jejich rodiny byli přáteli. Tato náboženská stránka se tak promítla do fungování a rituálů daných oddílů. Při jeho samotném vzniku tak stál i místní farář a první členové byli děti převážně z těchto rodin. Náboženské praktiky se promítly i do samotné náplně skautského programu, kupříkladu o víkendových výpravách se v neděli navštěvovala mše. To se ale v průběhu času změnilo a já jsem se zaměřila, jak i tuto otázku vnímají současní členové.

Dívčí oddíl byl od počátku založen na myšlence skautingu, dokonce otec jedné z prvních dvou hlavních vedoucích byl oddaným skautem a kvůli tomu byl komunistickým režimem vězněn. Její rodina tak byla tímto velmi ovlivněna a její dcera (která je současnou hlavní vedoucí) tuto historii na sobě sama pociťuje. Chlapecký oddíl se hned nehlásil k samotné organizaci skaut, ale jeho hodnoty se do velké míry shodovaly se skautskými. Oficiálně přešel ke skautingu až před zhruba 4 lety. Tyto oddíly spolu vždy jezdily na letní tábory, ale kolektiv vedoucí a vztahy mezi nimi se výrazně v průběhu let proměňoval, a to se odráželo i na vzájemném fungování.

Momentálně fungují tyto dva oddíly v běžném provozu samostatně (týdenní schůzky atd), mají ale několik společných celoročních akcí (např. výprava, skautský ples, letní tábor). Vedení těchto oddílů funguje také nezávisle (interní záležitosti každého oddílu), ale zároveň tvoří společnou komunitu vedoucích, jelikož mimo oficiální akce funguje společně i volnočasově (neformální schůzky např. v hospodě atd), komunikuje pomocí společného chatu, kde řeší i „mimopracovní“ témata atd. Vytvářejí tak pro mě fascinující specifické prostředí, kde dochází k utváření sociálních vazeb na základě stejných zkušeností a budují se tak podpůrné sítě mezi jednotlivými aktéry.

Roveri fungují celý rok s ohledem na celkovou činnost svých oddílů, aby zajistili plynulý chod a naplnění skautského programu. Nejen že zodpovídají za směřování oddílů a vytyčují vize a cíle, čeho v rámci svého působení s oddílem chtějí dosáhnout, také zodpovídají za praktické provedení těchto aktivit. Na jednu stranu mají celkovou volnost v uchopení skautského programu, na druhou stranu ale zodpovědnost za to, že na základě jejich působení dochází doopravdy k výsledkům a posunům, které mezi sebou konzultují na pravidelných poradách vedoucích.

Pro ně samotné jsou tento rok nově připravovány speciální teambuildingové akce, které by měly vzájemně utužit kolektiv, zároveň se ale i někteří roveři scházejí na „neformálních schůzkách“, které se konají spontánně a z toho důvodu, že se chtějí vidět a být spolu, jelikož jsou přáteli a rozumějí si. Často se ale jejich konverzace točí kolem dění v oddíle, kde si vzájemně vyměňují názory na aktuální dění.

Představení výzkumného vzorku

Informátory, se kterými jsem provedla rozhovory, jsem si vybrala na základě několika kritérií pro svůj výzkum. Zohledňovala jsem jejich délku působení ve vedení oddílu. Vybrala jsem si jak hlavní vedoucí, tak i ty, kteří už mají několikaletou praxi, ale i rovery, kteří teprve tento rok přestoupili. Snažila jsem se i vybírat i z různých „názorových okruhů“ a sociálních skupin, jelikož díky svému vlastnímu působení jsme tušila, jaké postoje v různých ohledech zastávají a nechtěla jsem mít informátory pouze z jednoho názorového kruhu. Také jsem si nevybírala pouze rovery, kteří jsou mě osobně nejbližší, snažila jsem se zahrnout celé spektrum.

Se všemi rovery mám ale kamarádský vztah a pocítujeme k sobě navzájem důvěru. Necítila jsem tak, že by měli problém se mnou mluvit otevřeně a říct mi svůj názor a stanovisko. Dopředu jsem je seznámila pouze s problematikou výzkumu, konkrétní otázky jsem jim nesdělovala, jelikož jsem chtěla, aby odpovědi byly upřímné a nebyly dopředu promyšlené a stylizované. Všichni informátoři byli velmi ochotní se mnou mluvit a stejně tak mi i na závěr vždy poskytl zpětnou vazbu ohledně toho, jak se během rozhovoru cítili a jak jsem kladla otázky. Kvůli anonymizaci informátorů, tak nepoužívám jejich jména, ale přiřadila jsem jim pseudonymy.

Tab. 1 -Charakteristika informátorů:

Jméno	Věk	Délka aktivního skautování
Klára	23 let	13 let
Elena	26 let	20 let
Ludmila	22 let	8 let
Marie	16 let	7 let
Jana	16 let	6 let
Mikuláš	20 let	12 let
Tomáš	17 let	10 let
Arnošt	23 let	11 let
Hynek	23 let	15 let
Ignác	17 let	9 let

Analýza dat

Poté, co jsem provedla polostrukturované rozhovory se všemi 10 informátory, přistoupila jsem k samotnému přepisu rozhovorů. S tím jsem začala co nejdříve po skončení rozhovoru, vycházela jsem z nahrávek s informátory a z poznámek, které jsem si během rozhovoru psala. Do poznámek jsem si zaznamenávala další údaje o informátorech, o který jsem si myslela,

že jsou pro můj výzkum užitečné. Například, pokud se jednalo o rovery, kteří měli rodinné vazby na oddíl, tak jsem si tuto souvislost zaznamenala a přidala jsem i otázky, které se toho konkrétně týkají.

Při samotné transkripci jsem zachovávala nespisovný jazyk a slangové výrazy, takže se jednalo o doslovný přepis. Přidávala jsem do psané podoby i komentáře, kde jsem poukazovala třeba na smích nebo zaváhání, protože dokreslovaly kontext odpovědi a daly se mi tak adekvátně vyložit. (Novotná et al., 2019)

Při samotné analýze textu, jsem se držela návodné kapitoly Martina Heřmanského týkající se kvalitativní analýzy a jejich postupů (Novotná et al., 2019, s. 415). Poté, co jsem všechny rozhovory přepsala, začala jsem je opět pročitat a hledat v nich pasáže, které by mi mohly pomoci při objasnění výzkumného problému. Jelikož jsme z rozhovorů získala velké množství dat, bylo je třeba redukovat, abych je mohla dále porovnávat. K tomu jsem potřebovala jednotlivé segmenty na základě jejich charakteristiky pojmenovat. Jako analytický postup jsem zvolila segmentaci a kódování. Pomocí segmentace „jsem text rozčlenila na dílčí části, tzv. jednotky analýzy“ (Novotná et al., 2019, s. 429), v mém případě byly založené na společném identifikujícím tématu.

Dále jsem pracovala s daty na základě kódování, „jehož pomocí jsem vytvořeným segmentům přidělila popisek, kdy se jednalo slovní spojení, které vystihovalo obsah segmentu“ (Novotná et al., 2019, s. 430). To mi ulehčilo následné porovnávání. Tímto způsobem jsem vytvořila postupnou analýzu, která v sobě zahrnovala jednotlivé sekvence, mezi kterými jsem se snažila odhalit vzájemné vztahy a souvislosti.

Interpretace dat

V rámci kvalitativního výzkumu jsem zrealizovala 10 polostrukturovaných rozhovorů, u kterých jsem posléze provedla analýzu dat. Mohla jsem tedy přistoupit k interpretaci získaných poznatků, díky kterým se snažila nalézt odpovědi objasňující výzkumný problém. V některých pasážích jsem pro srozumitelnější interpretaci dat využila publikace *Rovering* (2000) od Václava Břicháčka, ve které ze svého pohledu objasňuje fungování roverské skupiny a její rozličné aspekty. V místech v rozhovorech, kde jsem se s informátory dotkla tématu předávání ve skautském oddíle, jsem pro vysvětlení toho významu

zakomponovala slova Jana Sokola a etiku zděděného (2014), která se projevuje i ve skautském prostředí.

Skautské začátky a přelom v roverském věku

Všechny svoje rozhovory jsem začínala otázkou, aby si informátoři rozvzpomněli, jak vypadaly jejich skautské začátky, jak vnímali toto skautské prostředí a jestli u nich došlo k nějaké změně poté, co přestoupili do vedoucích. Co se týká začátku svého skautování, informátoři se shodli na tom, že ho vnímali jako zájmový kroužek, do kterého se dostali skrze rodiče nebo kamaráda a ve kterém se cítili přijati.

Klára: „Hodně se to měnilo s věkem, když jsme přišla do oddílu brala jsem to jako kroužek. Co hrálo významnou roli, že jsem se cítila, že jsem tam fakt zapadla. To třeba nemáš ve třídě. Nikdy jsem neměla stres, že by se se mnou nebavili.“

Všichni se shodli také v tom, že zaznamenali u sebe posun, pokud byli vybráni jako rádci nebo podrádci družin.

Ignác: „z mojí generace tam byli i kluci starší a oni vybrali mě pro podrádce a já jsem z toho měl hroznou radost, že vybrali mě a že mi jako věřej, to jsem začal cítit i tu zodpovědnost.“

Zároveň se v tomto věku začínala utvářet přátelství, která byla motivující pro aktivní skautování, jelikož si ještě nebyli plně vědomi osobního vztahu ke skautingu a hlavní roli hraje kolektiv kamarádů.

Mikuláš: „Já to měl zrovna tak, že jsem z mojí generace odešla spousta lidí. Já jsem se v tu dobu nezamýšlel, proč vlastně zůstávám. Ale jako já jsem měl hodně kamarádů mezi těma asi jako staršíma. A myslím si, že v té době se mi líbilo, že mi tam jako věřili.“

S čím se ale v tomto kontextu pubertálního věku potýkali, byla obava reakce okolí a jeho předsudků ke skautování.

Elena: „*Ve škole jsem se za to trochu styděla, protože to bylo něco jiného v tom kolektivu. Tam chceš zapadnout, to jsem měla pocit, že by nemuselo být přijmutý.*“

Přeměna vnímání svojí role přišla naplno s přestupem do vedoucím a roverským věkem, kdy se dostali (pro mnohé konečně) do pozice, kdy společně se svými kamarády spoluvytváří náplň fungování skautského oddílu. Zároveň pocítovali, že mají co předat mladším členům a také tak chtějí učinit.

Klára: „*Ta role skautingu se v mém životě se podle mě prohloubila až ve chvíli, kdy jsem pochopila, že to, co dělám ve skautingu, mám plně ve svých rukou a je to celý moje zodpovědnost.*“

Elena: „*Můj poslední rok ve skautských už byl takovej osamocenej, přišla jsem si na to stará a těšila jsem se, až přestoupím. Nechávaly mě tam schválně dál, protože jsem tam byla potřeba. Když jsem pak přestoupila, tak jsem za to byla ráda. Byly tam moje kamarádky, vrstevníci. Byla jsem ráda, že můžu vytvářet ten program.*“

Tomáš: „*Když jsme tady trávil osm, devět let tím, že jsme tady všechny otravoval, tak bych tu taky mohl být proto, aby někdo otravoval mě. (smích)*“ Tento přístup vyjadřuje i Břicháček (2000) jako základní myšlenku rovingu. „Návratem k dětem rover splácí svůj dluh a předává další generaci to, co se sám naučil, co prožil a co ho formovalo.“ (BŘICHÁČEK, 2000, s. 6)

Přátelství vzniklá v oddíle

Důležitý aspekt, který byl často zmiňován, byla role přátelství. Až na jednu odpověď, všichni zaznamenali, že tento vztah je pro ně velmi speciální a důležitý a je navíc podpořen zážitky a zkušenostmi, které by jinde nezískali.

Klára: „*Lidi ze skauta jsou jedni z nejbližších v mém životě. To jsou lidi, se kterým a vyrůstáš a už jenom to, že sdílíš jenom nějaký hodnoty, který tě spolu sblíží a k tomu ještě všechny ty zážitky.*“

Hynek: „*Nejvíce to přišlo, až jsem přišel do vedoucích, tam jsem se nejvíce kamarádili. Ten vztah je úplně jiný než s jinýma kamarádama, skauting dává strašnou možnost společných*

zážitků. Doufám, že se do týhle fáze jednou dostanem, kdy se budem stále scházet i po tom, co skončíme v oddíle. Jako už mám podobnej vztah i s bývalýma vedoucíma., tak vidím to, že to funguje.

Role přátelství je pro všechny neodmyslitelná a patří jednoznačně k rovingu. „V roverském kmene nachází spřízněné duše, což je základní potřeba při dospívání, kteří mu poskytnou vklad do života. Pokud se jedná o fungující skupinu, může přetrvat řadu let, i po celý život a byt neustálou oporou.“ (BŘICHÁČEK, 2000, str 14)

Roverské akce během roku

Tento rok byly v našich oddílech oficiálně pořádány setkání vyhrazené pouze pro rovery. Jejich účelem bylo zajištění zábavného programu, který by byl určen pouze pro vedoucí a na které by byli pozvaní i ti, co se teprve chystají přestupovat. Měla se jim tak přiblížit skupina, do které se chystají vstupovat. Zároveň ale i pro rovery to měla být akce, kde se mohou vzájemně potkat, pobavit a získat nové zážitky. Jejich účast byla proměnlivá a většinou docházelo k tomu, že během ní docházelo stejně ke „skupinkování“ uvnitř kolektivu. Což znamená, že se v rámci kolektivu bavili většinou v menších skupinkách přátel, které znají nejlépe, a ne napříč celou skupinou.

Proto jsem se informátorů ptala, jak vnímali jejich význam. Účast na nich byla proměnlivá, někteří se jich neúčastnili vůbec, jiní zase nadšeně, proto si myslím, že jde spíš o vlastní iniciativu a osobní přístup.

Hynek: „*Snažím se jich účastnit co nejvíc, baví mě to, ale vnímám to i jako povinnost jako hlavní vedoucí tam být.*“

Tomáš: „*Občas se jede na nějaký akce, kde se jako řekne tohle je teambuilding. Myslím, že ty vztahy teďkom máme hodně křehký... ale vzhledem k tomu, že se všichni známe 10 let, tak mi přijde lepší soustředit se na to, jak pracovat spolu*“

Mikuláš: „*...je jasný že vznikají menší skupinky v rámci toho kolektivu vedoucích, že se bavíš třeba s pěti lidma víc, že jste jako kamarádi v tom pravým slova smyslu*

a že s těma ostatníma jste taky kamarádi, ale spíš jako takový spolupracovníci s dobrýma vztahama.“

Ohlasy od těch, co se chystají přestupovat byly pozitivní. Vypadá to teda, že mají větší efekt na přiblížení této skupiny než vztahy uvnitř ní.

Ludmila: *„Já si myslím, že ty akce mají obrovský vliv (účastnila se obou). My už máme utuženěj vztah mezi náma, ale vidim to, jak to utužilo vztah mezi náma a přestupujícíma, protože ted' slýchám na to hodně ohlasů, že je to bavilo a tak.“*

Někteří roveři spolu tráví čas i mimo plánované akce, ať už jsou to spolužáci, spolubydlíci nebo jenom spolu občas zajdou večer do hospody. To je ale spíš stále se opakující parta z toho kolektivu.

Jana: *„Takovýhle setkání jsou o něčem jiným ... můžeš se bavit o čemkoliv... třeba na tý laser game, tak nechceš někomu kazit náladu, třeba se bavit o tom, že máš nějaký problémy.“*

Jak vztahy uvnitř vedení ovlivňují fungování oddílu

Všichni dotazovaní si uvědomují, jakou roli mají vzájemné vztahy mezi nimi navzájem pro fungování oddílu. Sice do určité míry má fungování danou kostru (jak mají probíhat skautské akce, co bývá předmětem porad vedoucích), vzájemné vztahy jsou ale tím, co to dotváří.

Klára: *„Já myslím, že vztahy mezi náma mají zásadní efekt na formování oddílu. Když ta skupina funguje jako tým, tak to přirozeně motivuje jednotlivý členy, aby rozvíjeli náš oddíl“*

Marie: *„... když máš dělat s někým program, kdo ti není tak sympatickej, tak to třeba odflákneš, hlavně aby to už bylo.“*

Tomáš: *„Jaký máme my vztahy mezi náma se podle mě hodně odráží na fungování oddílu. Ať už když se tady někdo rozhádá a pak spolu nechtějí pracovat*

a pak se to rozskupinkuje... anebo celkově názorový neshody, že máme nějaký osobní hodnoty a ty chceme prezentovat do oddílu a když se na nich úplně neshodneme, tak vždy nějaká část skupiny bude dělat něco, s čím úplně nesouhlasí.“

Vzájemná spolupráce dívčího a chlapeckého skautského oddílu

Tento kolektiv vedoucích jsem si vybrala záměrně, jelikož mi přijde pozoruhodné, že ačkoliv se jedná o dva samostatné oddíly, tak jsou historicky propojené a vzájemně spolupracují (ať už společnými akcemi během roku, tak hlavně společným skautským táborem, kde jsou ale opět programy do určité míry oddělené) Zajímavým aspektem pro mě bylo i jak se toto prostředí do určité míry ovlivnilo ve vztahu navazování kontaktu s opačným pohlavím.

Mikuláš: *„Určitě v tom, jak jako vycházet a fungovat s nimi (s holkama). Já si myslím, že právě kvůli tomu mám hodně jako kamarádek. Že některý kluci jsou takový jako: „Bavit se s holkama? O čem jako?!“ Ale je to o každém člověku.“*

Klára: *„My jako vedoucí, to že spolu řešíme nějaký věci, tak vlastně poznáváš reakce a názory opačného pohlaví a učíš se komunikovat a pak to může být třeba pro tebe snazší, když máš třeba v práci šéfa chlapa nebo kolegy.“*

Mně ale primárně zajímalo, jak tuto situaci reflektuje současné vedení. Až na jeden hlas, se všichni vyslovili, že jim současné nastavení vyhovuje a nechtěli by smíšený oddíl. Sice toto nastavení přináší i komplikace, benefity převyšují.

Elena: *„Já jsem za to hrozně ráda, jak je to teď. Já nejsem moc zastávce smíšených oddílů a tohle je pro mě ideální forma. Protože máme vlastní potřeby, ale pak jedem na ten tábor a tam se to promíchá. Ale má to nevýhodu v tom, že spolu netrávíme zas tak moc času, tak je to o neustálém pilování komunikace.“*

Mikuláš: *„... mě přijde, že to je vlastně super. Samozřejmě má to nějaký svoje negativa. Třeba problémy s komunikací, podle mě největší problémy plynou z toho, že se občas nedá*

rozumně domluvit. Ať je to z naší nebo vaší strany. My to třeba vnímáme, že je to spíš z vaší strany, že třeba je to i můj pocit a dalších lidí, že se u vás ty věci řeší až moc...“

Téma komunikace bylo v tomhle kontextu nejvíc zmiňovaným tématem, o kterém se ukázalo, že je dost klíčové a často problematické.

Hynek: „Pořád máme na čem pracovat. Když vezmu příkladem poslední tábor... tím, že jsem jako hlavní vedoucí, tak tu komunikaci hodně ovlivňuju, zprostředkovávám ji, takže když já v tomhle dělám chyby, což jsem minulej tábor dělal, to se projevuje na celkový vzájemný komunikaci.“

Skautské hodnoty a jejich reflexe ve vlastním životě

Skautské hnutí je postaveno na jasně definováno skautským zákonem, denním příkazu a skautském slibu, které by mělo určovat meze jednání každého skauta. Já jsem se chtěla pomocí otázek dopátrat, jak tyto aspekty vnímají moji informátoři a jakou roli hrají v jejich životě. Ukázalo se, že ani jeden z nich by je na místě nedokázal všechny podrobně vyjmenovat, ale spíš pro ně představují pomyslné „mantinely“ chování, o kterých jsou ale přesvědčeni, že by je měl mít každý slušný člověk. I když pár z nich zmínilo, že to, že už je někdo skaut, jim u nich pro ně přidává.

Jana: „Beru to tak, že ty zákony se naučíš jednou, abys složil slib a pak je stejně zapomeneš.“

Tomáš: „Ty skautský jako zákony a hodnoty popisují, co bys měl dělat normálně. Kdo není úplně zmetek, tak se tak chová. Všichni se tím řídíme, páč to jsou podle mě základy slušného chování a přijde ti normálně se tak chovat.“

Marie: „... nerespektuju je v životě tolik, kolik bych taky chtěla...ale nedělám to, třeba kvůli skautu, že bych to chtěla nějak víc respektovat... Já si myslím, že ti skauti jsou takový jako slušní lidi a když bych měla na výběr, tak bych řekla, že se skautem si budu rozumět víc.“

Skautští vedoucí jsou ale v pozici, kdy předávají ať už vědomě nebo nevědomě ostatním členům svým počínáním nějaké hodnoty a usměrňují jejich chování členů oddílů.

Břicháček (2000) se v tomhle ohledu vyslovuje tak, že „zvolené životní hodnoty převádíme vědomě do praktického života na základě vlastního rozhodnutí. Toto rozhodnutí je závažnější, jestliže k němu dojde společně v přátelské skupině a podrobí se mu všichni. Jeho dodržování přestává být jen věcí osobní, ale je to naše odpovědnost vůči celé skupině.“ (BŘICHÁČEK, 2000, s. 11)

Mikuláš: *„Jo, jako nechodím s knížkou s pravidlami a dělám: „Ty jsi teď zalhal!“ (smích) Ale samozřejmě jsou tam lidi, co tyhle věci hrotí víc. Já si myslím, že je to nějaký přirozený, každý má horší chvíle, v něčem ulítne, to se stane, to je život.“*

Když jsme se dostali konkrétně ke skautskému slibu, tak všichni informátoři mluvili o tom, jak v době, kdy ho plnili, příliš nerozuměli těm slovům a jejich významu, ale dělali to spíš pro to, že to dělali všichni a že také chtěli získat tento odznak a stát se součástí skupiny. Všichni se vyslovili, že pokud by ho skládali teď, měl by pro ně jiný význam.

Klára: *„Na to, že v 11 letech tohle slíbíš, neznamená, že tomu porozumíš. Já jsem tomu porozuměla o 10 let později.“*

Ludmila: *„Mně se moc líbí myšlenka, že v mnoha oddílech funguje obnova slibu, když přestupuješ do vedoucích. Mám mnohem větší možnost se nad tím zamýšlet a plně uvědomovat si, co slibuju, a to prostě v tom mladším věku nemáš.“*

Duchovní rozměr skautingu

Tento aspekt mě zajímal z toho důvodu, že skauting byl zakládán na křesťanských hodnotách, a i tyto dva oddíly při svém vzniku mnoho z tohoto ohledu při své činnosti převzali. Chtěla jsem zjistit, zda i nynější roveři vnímají tento rozměr a jak se k němu staví, pokud jde o fungování oddílu.

Ukázalo se, že u všech tomu tak je, s tím, že někteří pocházejí z věřících rodin, a tak tuto problematiku třeba popisují jasně, u všech se ale jedná spíše o osobní vztah k „něčemu vyššímu“ a nechtěli by, aby oddílové fungování mělo náboženské směřování. Proto je důležité, že například mše na táboře jsou dobrovolné. Je tady ta možnost pro ty, co chtějí, ale zároveň

třeba až při tomto rozhovoru jsme společně objevili, kolik z původních náboženských tradic, jsme si zachovali a které dodržujeme spíše ze zvyku.

Tomáš: *„Já si myslím, že by tam měla být nějaká motivace směřovat někam, ale jestli si za to dosadíš Boha, Nejvyšší Pravdu a Lásku... to je už dost volný, ale že by tam měl být nějaký takovýhle cíl.“*

Elena: *„Podle mě by nějaký duchovní zastoupení tam mělo být, protože je to jeden ze základních skautských principů. Za mě má skauting rozvíjet i tuhle vnitřní, transcendentální rovinu.“*

Mikuláš: *„Nevadí mi to, ale neúčastním se toho a že kdyby tam mělo být nějaký větší zapojení, tak by se mi to nelíbilo, já si myslím že je to fakt na každým.“*

Otázka autority

Každý rover, který se najednou ocitne ve vedoucí pozici se musí vypořádat ze situací, kdy najednou by měl představovat do určité míry autoritu pro zbylé členy, ale zároveň se pomyslně dostává na stejnou úroveň s těmi, kdo třeba pro něj, představovali autoritu.

V tomto ohledu jsem se dočkala dost podobných odpovědí, kdy věk jeden z důležitých faktorů při této bilanci. Pokud jsou zbylí členové jen nevýrazně mladší, je mnohem těžší se před nimi stavět do takové role. Zase, pokud jsou vedoucí, ke kterým přestupuje v podobném věku, je jednodušší projevit svůj názor vůči nim. Mnoho z informátorů zmiňovalo, že by nejradši vystupovali jako přirozená autorita z důvodu dobrého a kamarádského vztahu.

Ludmila: *„Já vím, že to pro mě bylo hrozně těžký. Ty holky, se kterým já jsem se nejvíce kamarádila, tak zůstávali ve skautkách, najednou já jsem měla být pro ně autoritou... zbytek vedoucích jsem vnímala ještě úplně nade mnou.“*

Elena (hlavní vedoucí): *„Doted' mám problém, když mám názorový nesouhlas a je mi nepříjemný vymáhat si autoritu. Nakonec druhé ustoupí, protože cítí, že já mám tu autoritu. ... v tom mi přijdou ty dobře fungující vztahy, který tohle rozmělní a umožní pak víc fungovat jako přirozená autorita.“*

Mikuláš: „*Myslím si, že tihle hlavní vedoucí maj nějakou větší autoritu... určitě... ale ten zbytek z toho kolektivu jsem na stejný rovině. Já bych mohl třeba říct, že mám větší autoritu, protože si dokážu více dupnout a jsem expresivnější. Ale reálně, když se o něčem bavíme, tak ta váha toho názoru je stejná.*“

Ve vztahu k ostatním členům se v pozici vedoucího ukazuje, jak je důležitá svoji přípravou i tato skautská „hierarchie“, která člověka připravuje na roli vedoucího.

Hynek: „*Nejdůležitější na tom bylo, že nepřešel z obyčejného člena do vedoucích, ale že jdeš tou postupnou cestou, tak už si buduješ tu autoritu touhle cestou. Ale když si třeba na druhou cestou vezeš nějaký problémy s autoritou, tak můžou přetrvávat do vedení.*“

Motivace pro to, být skautským vedoucím

Co se týká motivace, zaznamenala jsem při rozhovorech dva názorové proudy, kdy pro jeden byl tím motivujícím prvek pocit, že by měli pomyslně vrátit zase zpět do oddílu, jelikož někdo pro ně to stejné zajišťoval, když oni byli členy. Druhý proud byl více o vlastní chuti něco dál předávat a zpětná vazba od členů.

Klára: „*Fakt mě baví ta práce s dětma, hrozně mě zajímá, jak oni žijou, co dělaj i to jejich fungování v tom skautingu. Taky nějaká seberealizace, můžu tvořit něco co má smysl a baví mě to. A pak vlastně ten koncept toho skautingu jako takový.*“

Tomáš: „*To je ta zodpovědnost k oddílu, přesně, osm let tady někdo byl a dělal program pro mě a teď když je najednou povinností víc než zábavy, tak zahodit to? To by bylo dost sebestředný.*“

Zároveň na sobě cítí i zodpovědnost k samotnému oddílu a jeho tradicím, kterými jsou pokračovateli. Například hlavní vedoucí v dívčím oddíle je dcerou jeho zakladatelky a tento rodinný vliv vnímá.

Elena: „*Pro mě to byla rodinná tradice a nikdy to nebylo jako odvděčení se. Teď se dostáváme k tomu, že pro mě je skauting jako životní styl, ještě moje rodina je hodně hodnotově založená. A můj děda je pro mě velký vzor.*“

Právě u Eleny a díky jejímu specifickému postavení mně napadla paralela se slovy Jana Sokola (2014), i když ona není jediná, která vnímá tuto situaci, kdy jí do rukou bylo vloženo něco, co nevytvořila, a ona je teď za to zodpovědná a chce předat dál. Můžeme v tomto případě mluvit o jakémisi „dědictví, se kterým je spojen určitý závazek. Závazek však spočívá v tom, že zděděné „bohatství“ dědic nechápe jako něco určeného pouze pro vlastní spotřebu, nýbrž jako něco, za co odpovídá a co má také sám jednou někomu odkázat“ (Sokol, 2014, s. 185)

Ignác: *„Co se týká třeba těch tradic, tak já si myslím, že by se ty vedoucí měli chovat k tomu zodpovědně, protože když my to bereme vážně a že to vyžadují tak to strašně rezonuje. My to všichni víme a chováme se tak, protože bez těchto tradic by to nešlo a těm klukům to předáváme tak, že my to nevnímáme jako blbou hru.“*

Příchod nových vedoucích

V tomto ohledu jsem se v mých otázkách zaměřila na situaci, která vzniká skoro každý rok, kdy do nějak zaběhnutého a často už sladěného kolektivu vedoucích přestoupí noví roveři, kteří jí nějak „naruší“ a přinesou zase něco nového, co se ve výsledku projeví na celém oddíle a kolektivu.

Tato situace je ale v roverech přirozená a popisuje jí i Břicháček (2000). Jelikož vztahy uvnitř roverského kmene se neustále vyvíjí, jak s tím, že přicházejí noví členové, ale že i zájmy a postoje stávajících členů se vyvíjejí. S tím se mění i mezilidské vztahy, jelikož zájmy a postoje jsou velmi proměnlivé, tak i neustále nabíráme nové životní zkušenosti a naše sociální vyspělost se mění. Kolektiv samozřejmě ovlivňují i vzájemné vztahy mezi dívkami a chlapci. (BŘICHÁČEK, 2000)

Zajímalo mě, jak tuto situaci reflektují moji informátoři. Shodovali se jak v tom, že tato kontinuita je pro oddíl nezbytná, takže tato situace je potřebná a že důležitý je, jaký mají vztah s novými rovery, a jak to potom ovlivňuje celkovou náladu. Tady jsem zaznamenala rozdíl v tom, že v chlapeckém oddíle se budoucí vedoucí zapojují už před samotným přechodem (účastní se porad) a všichni vedoucí to hodnotí kladně. V dívčím oddíle tomu tak není.

Mikuláš: „*Já se s nima moc nebavím. Ale jako že spolu dobře vycházíme. Nejsem úplný kámoši, ale že jako všechno v pohodě. Já už je taky беру nebo se snažím vůči nim dělat to, co jsem měl já, víš že se nějak jak nepovyšuju, bavím se s nima normálně.*“

Marie: „*Myslím, že to bude dobrý pro ten oddíl, že mají dobrý nápady, bude to prostě jiný, ale nemyslím si, že to bude špatný... myslím si, že by se měli začít poznávat, aby to nebylo takový, že přijdou mezi cizí lidi.*“

Klára „*Jde o to, že ty máš nějaký pocit, představu, jak má fungovat ten tým, a teď tam přijmout třeba někoho, kdo ti nesedí, štve tě, a ještě je mladší a ty jako nechceš. Ale jako není to fér. Obecně se snažíme o to, aby to plynulý bylo, občas tam bývají nějaký osobní tenze, asi je to přirozený. Jednak záleží, jaký máš vztah s těma holkama. Já si myslím, že chcem být otevřený, ale že tak nepůsobíme. Tím, že máme dobrej kolektiv, tak působíme semknutě a že nechcem pouštět ty lidi k nám.*“

Tohle je zrádná situace. „Nováčkové se těší, že zapadnou mezi rovery, budou přijati a respektováni jako plnohodnotní členové, pokud ale zjistí, že se hovoří o věcech, kterým nerozumějí, může je to odradit.“ (BŘICHÁČEK, 2000, s. 56) Tuto zmiňuje i čerstvá vedoucí, jak se zprvu cítila v kolektivu, který je už větší a ve kterém se nepřichází do blízkého kontaktu s každým a ve kterém se začíná se projevovat i věkový rozdíl.

Marie: „*Mně přišlo, že to bylo docela dost dobrý, já s váma se všema znám a jak jsem byla starší, tak jsem se se s některýma z vás bavila ale u některých z vás jsem měla pocit, že jsem vás moc neznala ... mě přijde, že nejsme tam furt jako začlenění, já se furt беру jako skautka než jako vedoucí*“ To je pocit, který popisuje i druhá nově příchozí s vidinou toho, že se to pravděpodobně zlomí až na táboře, kde je tato změna v rolích nejvýraznější.

Přechodový rituálu do vedoucích

Věkové rozmezí, ve kterém přistupovali k přechodu se pohybovalo nejčastěji mezi 15. a 16. rokem, v jednom případě i 17. rokem, což bylo zapříčiněno tím, že se v průběhu let tato věková laťka stále posouvala. Většina z nich přestupovala zároveň i s někým dalším,

vyskytli se ale i případy, kdy přestupoval někdo sám. To však na průběh nemělo výraznější vliv, v případě několika dívek to bylo pouze ujišťující, že vědí, že nejsou v lese samy, jelikož během Vigílie viděli světla ohňů dalších svých kamarádek. V případě chlapců se všichni shodli, že se jedná o osobní zkoušku, kde je člověk sám za sebe. Chlapci, kterých to plnilo najednou několik, tak uváděli, že ostatní vnímali trochu jako konkurenci.

Mikuláš: *„Vím, že mi v hlavě proběhlo... no to dám nejrychleji, budu první zpátky. Taková ta moje soutěživost, že to dám nejlíp ze všech. Ale třeba v té chvíli největší nervozity, kdy nám řekli, hele za 15 minut odcházíte, tak to bylo takový trochu ujištění, že jsou ty lidi na tom stejně.“*

Arnošt (který plnil zkoušku sám): *„Myslím si, že to že to děláš sám nebo s tebou tak nemá žádné vliv ... nemrzelo mě to nějak a hlavně víš, že před ním byli lidi, co to dělali taky.“*

Elena: *„K: Určitě mi to pomohlo, viděla jsem vaše ohně a věděla jsem, že v tom lese nejsem sama.“*

Zajímavé mi přišlo, že pocit vzájemné sounáležitosti, se vytvořil mezi těmi, kteří na poprvé zkoušku nezvládli. V tom ale může hrát roli osobnost a konkrétní situace.

Tomáš: *„Nebral jsem to jako že do toho jdeme jako tým. To spíš pak s tím, se kterým jsme to nedali... jako věděl jsem, že jsem to nedal a když jsem se ráno dozvěděl že on taky ne, tak teď jsem to společně nedali a podržíme se v tom.“*

Povědomí o přechodovém rituálu

Výpovědi z rozhovorů potvrdily, že průběh přechodového rituálu skutečně znají pouze ti, kteří jím sami prošli, jelikož nikdo z informátorů předem nevěděl, co ho bude přesně čekat. Celkově k ní všichni přistupovali s tím, že se bude jednat o nějakou výzvu, ale o co přesně půjde a jak se na ní připravit nevěděl nikdo.

Klára: *„Já jsem to brala hodně jako fyzickou zkoušku, celou noc nespát, udržet oheň, takový trochu zálesáctví. Ale vlastně o tom ta zkouška není.“*

Ignác: „*Jako nic nám neřeknou dopředu: „Vemte si co chcete a přijďte v tolik tam a tam.“ to je info, co dostanem, Nevěděl jsem na co se připravit.*“

Přestupový rituál jsem při rozhovorech opět rozdělila do třech fází podle Arnolda van Gennepa, (1997), více jsem jednotlivé situace specifikovala a vyzvala jsem informátory, aby popsali svoje pocity a zážitky.

Fáze odloučení

Pocity před začátkem

Co se týká toho, jak se cítili před začátkem zkoušky a jak si připouštěli, že by jí nezvládli, dívky mluvily o tom, že vnímali na sobě, že se ještě nestalo, že by to některá nezvládla a určitě by nechtěly být první. U chlapců někteří zmiňovali, že věděli, že je reálná šance, že to z jejich skupiny někdo nezvládne, ale všichni k tomu přistupovali tak, že jsou odhodláni zkoušku splnit a tohle si tak nepřipouštět.

Klára: „*To jsem si vůbec nepřipouštěla, že bych to nezvládla, protože tak y nikdy nikdo to nezvládl, já bych byla první, a to byl strašný pocit. To bych se cítila hodně špatně.*“

Tomáš: „*Já jsem si myslel, že ta šance tam reálně je, a třeba hodina před začátkem jsem se přepl do nějakého modu a říkal jsem ti, to prostě dám.*“

Všichni se shodli na tom, že před začátkem cítili, že je ostatní vedoucí chtějí přijmout mezi sebe a doufají v jejich úspěch.

Ignác: „*...určitě my jako vedoucí skrze ni nevyjadřuje sympatie k nějakému rádci. Ty podmínky jsou pro všechny stejné a jako že by se někdo uškleboval a že tenhle a tenhle to nedá... To by si zneprátelili a oni je potřebují. To by šli sami proto sobě.*“

V obou případech jsou přestupující těsně před začátkem zkoušky pozvaní do stanu vedoucích, kde jsou jim vysvětlována pravidla. Tomu se tak děje úplně večer, kdy už zbytek tábora spí.

Ludmila: „*Vím, že jsem tam měla hrozně moc ten pocit, že tam nepatřím... ale vlastně mi to hrozně moc dodávalo pocit, že už to je a už se to děje...tahle část byla pro mě hrozně fajn pocit, to bylo pro mě nejlepší část z Vigílie.*“

Fáze pomezí

Osobní krize

Reakce na otázku, zda během noci přišel moment, kdy si mysleli, že to vzdají a vrátí se zpátky, byly stejné v tom, že se všichni shodli, v tom, že do takové míry ne. Ovšem dívky popisovaly momenty, kdy měly skutečně strach, že oheň neudrží a usnou. Toho se velmi polekaly.

Klára: „*Pamatuju si, že jsem málem usla a ten ohýnek už jako vyhasínal až jsem ho musela fakt rychle vzkřísit a úplně mi tlouklo srdce.*“

Mikuláš: „*To ne přímo, ale jako byly momenty, kdy jsem si říkal, co když... Je tam ten efekt, že jsi někde sám v noci a nebylo to přímo v návaznosti na něco, ale že se ti tam vloudí ta myšlenka, co když to neudělám. Já jsem si hnedka řekl to zvládnou. Já jsem tam šel do toho s tím, že tam do poslední chvíle budu.*“

Při Vigílii nejde pouze o to, aby dívky zvládly udržovat oheň během celé noci. Je zde další aspekt, o kterém ale nemohu mluvit, z důvodů, které jsem uváděla. Hraje ale v ní podstatnou roli a většina z těch, které se z ní vrací, tak vnímá tuto zkušenost velmi kladně. Z čeho jsem teda byla i já sama překvapená, bylo to, že ne pro všechny, byla tato noc tak naplňující, jako třeba pro mě. Uvědomila jsem si, že je to něco, o čem vlastně v našem kolektivu nemluvíme, a ne všichni sdílíme stejnou zkušenost.

Elena: *Právě, jak jsem mluvila o tom, že jsem měla velký očekávání, tak jsem si naopak připadala jako debil (smích)... že pro sebe jsem jí nezvládla naplnit, tak jak jsem si myslela, že by měla být naplněná. I jsem se za to trošku potom styděla.*“

Ludmila: „*Devadesát procent holek, co si prošly Vigíliema říkaly, že to pro ně byla nejlepší noc. Pro mě to byla jedna z nejhorších nocí, už nikdy bych si to nedala znova, když jsem šla z ní měla jsem hodně rozporuplný pocity.*“

Odhodlání

Při rozmluvě s informátory z chlapeckého oddílu mně zajímalo, jaký na čem podle nich závisí úspěšnost při plnění. Obecné povědomí o jejich zkoušce totiž je, že je fyzicky určitě náročnější než ta u dívek. Všichni se mužský informátoři se shodli na tom, že největší roli, ale hraje trpělivost a odhodlání zkoušku za každou cenu zvládnout. I když zmiňovali, že jsou i vnější faktory, které jednotlivci neovlivní.

Hynek: *„Já třeba ze své pozice s vím, jak je stavěná ... osobně si myslím, že o fyzické to není moc, že to člověka může položit není fyzická část, ale naopak v hodně velký míře psychická.“*

Porovnání přechodového rituálu

V obou oddílech je tento přestup vystavený podobně, samotný charakter náplně je ale rozličný. Ptala jsem se proto informátorů, co o tom soudí. Všichni se shodli na tom, že jim tak přijde správný, jelikož vychází z charakteru oddílu a je to zavedená tradice.

Klára: *„Já si myslím, že ta zkouška je koncipovaná fakt dobře... ten koncept je fakt i vhodnej na ten věk, je to o něco náročnější, proto je to zkouška“*

Arnošt: *„Myslím si, že to tady zasahuje do té tradice oddílu, a tak jak to teďkon je, je dobře.“*

Role tajemství

U obou oddílů je přesný průběh toho, co se v noci děje, neznámý a znají ho pouze ti, kteří tímto rituálem prošli. Všichni respondenti mluvili o tom, že jim to tak přijde správné a nemělo by to být něčím veřejným. Hraje to roli, jak při samotném přestupu, tak také ve vztahu k ostatním vedoucím. Tato tajemství jsou ale důležitá i vzájemně respektovat v rámci obou oddílů.

Ludmila: *„Máš to přímo před nosem a máš v sobě takovou tu potřebu, že to strašně chceš vědět... mě hlavně přijde, že ve chvíli, kdy bychom na to my přišly, tak jim pokazíme úplně celou tu tradici a jejich tajemství a všechno, a to by bylo něco, co by ty vztahy narušilo absolutně na vždycky.“*

Marie: „Podle mě je to hrozně hezký, že to tajemství objevíš, až když přestoupiš, že máte něco společného a to je hrozně spojující.“

Arnošt: „Je to částečně to kouzlo a člověk neví, co ho čeká a nemůže se na to připravit, a to je lepší... vlastně je to taková příprava na život, protože tam taky nevíš, co tě čeká... musíš do toho jít po hlavě i když nevíš, co tě čeká na konci.... Myslím si, že mě to určitě přiblížilo k ty skupině.“

Fáze přijetí

Pocity po dokončení

Pocity ve chvíli, kdy se nad ránem vraceli zpátky do tábora, se u každého mírně lišily, ale převládala hlavně radost a úleva, pokud si mysleli, že to zvládli.

Elena: „Směska pocitů...když jsem se vracela, tak dobrý, už to mám za sebou.“

Mikuláš: „.... takový to štěstí přehlušilo tu únavu. Byl jsem hodně happy. Vím, že fakt tři čtvrtě hodiny jsem byl hodně šťastnej, ale pak přišla ta únava, tak jsem si šel lehnou. Jo přesně... zvládnul jsem to. Takový jako self-approval.“

Ohlasy od okolí

Když jsem se ptala, jak vypadala reakce od vedoucích a členů druhý den, dostalo se mi stejné odpovědi a to, že od vedoucích cítili, že jsou rádi a ti také byli jediný, se kterými mohli mluvit o svých zážitcích. Od ostatních mladších členů v oddíle to byla příjemná pozornost a hlavě zvědavost.

Marie: „Od vedoucích všichni se mě ptali, jak se mi to líbilo a měla jsem pocit, že vás to fakt zajímá, a to je vždy jako hezký a od členů já jsem mohla hrát tu tajemnou, že já už to vím a oni ne.“

Mikuláš: „No, jak to bylo samozřejmě u těch mladších... byl takový jako respekt a zvědavost jaký to bylo.“

Potvrzení nové role

Při rozhovorech jsem také zjistila, že dívky už když se vracují, tak vědí, zda to doopravdy splnily, zatímco u chlapců sice tuší na základě toho, co se tam odehrálo, ale mají to potvrzené až poté, co jim přijde jeden z vedoucích pogratulovat.

Mikuláš: *„Většinou je to ten, kdo to organizuje, teďkom chodím třeba já ... ti řekne, gratuluju, splnil jsi a potom ti předají nášivku na ranním nástupu... jestli na něj přijdeš... ale vlastně nic jinýho tam není, jako oficiální.“*

V dívčím oddíle to má ještě pokračování poslední večer tábora u závěrečného ohně, kde proběhne ještě jeden rituál na přivítání do skupiny vedoucích, po kterém jim je předána nová nášivka a šňůrka na skautský kroj.

Elena: *„Obecně za mě má u nás přestup do vedoucích dvě části. První je taková osobní a druhá je to přijetí do kolektivu a bez ní bych byla takovej vytrženej článek.“*

V chlapeckém oddíle už nic takového není. Ale ani nikdo z nich nevyslovil, že by to bylo potřeba.

Arnošt: *„Je to takový jako řeknou ti ráno, že dobrý a pak potom na tom nástupu je to oficiální předání, dostaneš nášivku a je to takový vítěz mezi nás.... nemyslím, si že by mi tam něco takovýho chybělo, to uvítání tam je.“*

Materiální stvrzení, nová nášivka a šňůrka na kroji

V obou oddílech nově přestupují o zdárném konci přestupu získá nášivku vedoucího na kroj a novou šňůrku, které tak stvrzují jeho novou roli ve skautském oddíle.

Elena: *Tak to jsou nějaký znaky, podle kterých se v naší skupině identifikujeme.“*

Ludmila: *„Já jsem si nandavala šňůrku, hned jak jsem ji dostala a byla jsem na to hrozně hrdá a bylo to něčím, čím se odlišuju, čeho jsme dosáhla.“*

Mikuláš: „... vím, že jsem si ale hrozně rychle přišel tu nášivku a možná na tom úplně posledním nástupu jsem si šel stoupnout k vedoucím.“

S tím ale souvisí i to, že sice přes tohle všechno se většina přestupujících necítí hned vedoucím a spíše jsou v takovém rozdvojeném postavení, kdy na konci tábora ještě nechtějí opustit svojí družinku a hned se přidat k vedoucím.

Marie: „Nechtěla jsem si to hned měnit, když už máš tu šňůru, tak už jsi fakt ta vedoucí a já jsem chtěla být ještě s tou svojí družinkou a dokončit to... a v tý době, jsem se vás ještě fakt bála.“

Co když rover přechodový rituál nesplní

U obou přestupových rituálů existuje možnost, že jí dotyčný nesplní. U dívčího se tak zatím nestalo, ale znovu upozorňuji na to, že jsou oba přestupy charakterově rozličné a nelze je přímo srovnávat. Pokud by se tak stalo, neznamenaloby to, že by ostatní dívky pohlížely na dotyčnou jako méně schopnou.

Marie: „... to, že usneš nějak neurčuje tvoje schopnosti, prostě jsi byla hodně unavená, takhle bych to nebrala.“

Při rozhovorech s informátory z chlapeckého oddílu jsem u všech zaznamenala narážku, na událost starou několik let (kdy ve vedení byli o generaci starší kluci), kdy jeden z přestupujících, tuto zkoušku nesplnil na první pokus a ostatní vedoucího si ho pak během roku dost za to dobírali a často mu to předhazovali. Tato situace zůstala v povědomí těchto nových vedoucích, kteří se takové situace chtěli vyvarovat.

Arnošt: „Myslím si, že to byl víc konkrétní příklad, protože že oni si z něho dělali srandu, kvůli tomu že si to hodně bral, a proto to dělali... nemám ten pocit, že bychom to teď dělali.“

Například Tomáš, který zkoušku splnil na druhý pokus svoje pocity popisoval takto: „Bál jsem se, že dostanu fakt kotel... tak on se teďka už moc nedává a já jsem v životě neřekl ani slovo, někomu, kdo by jí teď nedal... už se o tom skoro nemluví. Jako občas na to narazíš a uděláš si trochu srandu. Já jsem necítil že bych měl nějak míň autoritu ani jsem necítil,

že by se moje autorita změnila se zkouškou, že ta je fakt jenom pro nás. Já jsem to chtěl splnit asi víc pro okolí než pro sebe, asi jsem jim chtěl dokázat, že já na to mám, ale jako v těch vedoucích jsem se cítil branej.“

Všichni mluvili o tom, že ani v jednom z oddílů tento přestupový rituál nějak neovlivní celoroční činnost a zapojení jako vedoucího.

Ignác: *„Reálně, jestli to dáš nebo nedáš je v té činnosti úplně jedno... to je hlavně pro tebe ale chceš to.“*

V chlapeckém oddíle ale teď nastala nová situace, kdy už někteří z nich nesplnili zkoušku i na druhý pokus. Bylo cítit, že je tato skutečnost mrzí jak vůči těm, kdo jí nesplnili, tak ale i vůči té samotné zkoušce, ke které měli oni sami jiný vztah a mrzí je vidět, že odhodlání ke zvládnutí klesá a je otázka, jako roli bude tato zkouška hrát pro budoucí generace.

Mikuláš: *„Hele... tak pro nás to byla nová zkušenost, že to se nikdy nestalo. Na ten druhý pokus to vždy dali všichni. Tak se došlo k tomu, že to omezíme jenom na tři pokusy... podle mě jsou jako míň odhodlaný tu zkoušku udělat...tak to se taky špatně určuje, taky mohli mít jako smůlu. Tak my to jako poznáme, kam až se dostali a kolik času tam byli. Takže tam jako to odhodlání je trochu jako menší.“*

Ignác: *„Na čem oni pohořeli, tak se nedá moc poučit, jako že si třeba řekneš, příště to udělám jinak... já, kdybych to dělal na druhý pokus, tak by ve mně rostl ten tlak, já už chci patřit do toho klubu, chci to dát prosím, ať už to zvládnou... ale já nevím, co si oni říkají, jako už mají dva roky vedoucování za sebou, co se pro mě změní nebo jestli to v něm věre ... to nevím...“*

Jakou roli hraje přechodový rituál pro přijetí

Celkově bych to ze získaných výpovědí shrnula tak, že přestupový rituál hraje v přijetí do skupiny tu roli, že je to událost, kterou zaznamená celý kolektiv a uvědomí si, že nastává tento předěl a přichází nový vedoucí. Taky protože se jedná o oddílovou tradici, která funguje už mnoho let a prošly si jí i předchozí generace, tak k ní chovají citové pouto.

Elena: „*Myslím, že to má takový ztvrdzující efekt a zdůraznění zodpovědnosti, které to přináší*“

Klára: „*Po tý Vigílii už to tajemství, co měli, znám já taky. V tomhle určitě je ten rituál důležitý, jako kdyby tam nebyl, tak není tam ta meta, kdy si můžeš říct, tak teď.*“

Zároveň je tady ale i prvek na osobní úrovni, kdy po zvládnutí a odhalení tajného průběhu, sdílí se zbytek vedoucích jedinečnou zkušenost, která je specifická jenom pro tuhle skupinu a může se jí tak cítit blíž. Pro mnohé je tam i ten prvek, že dokázali něco pro sebe a posunulo je to. Není to ale něco, co by určovalo, jestli se začlení a jsou přijati v kolektivu vedoucích. Tam momentálně hraje větší roli, jaké jsou vzájemné vztahy a jak otevřený je kolektiv.

Například Jana, která nemohla být na táboře, přestoupila ale do vedoucích a Vigílii bude plnit až další rok své pocity popisuje takto: „*Myslím si, že jsem si to v té hlavě ale dost protřídila... není zas takovej problém, tak budeš jí mít o rok později... Nemůžu to říct, protože samozřejmě nevím, o co jde, takže nevím, jestli mi to změni můj pohled na skaut, na vedoucí... ale zase si říkám, že teď budu dělat Vigílii s holkama v mém věku a že je to dobře.... teď jsem byla tak na pomezí.*“

Hynek: „*Myslím si, že ten tlak je určitě na to menší a že by to tak mělo bít, že ta zkouška je takový dokaž si něco navíc. Ale pořád jsem nějaká ta parta ve vedení toho oddílu a když to nedám, tak se nezboří svět.*“

Tomáš: „*Myslím si, že zkouška není potřebná k tomu, abys ses začlenil dobře do té skupiny. Je to víc osobních vztazích. přesně, když uděláš tu zkoušku, ale nebavíš se s těma lidma, tak tě to nezačlení a když se jseš s nima kamarád a bavíš se s nima, tak se začleníš i bez zkoušky...ale cejtím se líp po té zkoušce.*“

Klára: „*Nás nejvíc spojuje ta chuť předávat ty věci dál, to že tě baví chod toho oddílu, něco vytvářet, nějak tě to naplňuje.*“

Shrnutí

V této části jsme se pokusím o krátké a výstižné shrnutí výsledků svého výzkumu. Hlavním cílem bylo na základě odpovědí informátorů nalézt spojitosti, které tvoří roverský kolektiv. Co vytváří tento specifický kolektiv a jak svoji činnost reflektují samotní vedoucí. Jakou roli v jejich kolektivu sehrává přestupový rituál a jak vnímají jeho význam na začlenění se do skupiny.

Všechny rozhovory jsem nejprve přepsala, následně protřídila, rozčlenila na segmenty a opatřila kódy. To mi pomohlo, abych se v nich dobře orientovala a vytvořila výstupy, které stojí na získaných datech a které mohu dále interpretovat. Výpovědi informátorů se vztahovaly jak k osobnímu vnímání určitých témat, se kterými se v roveringu setkávají, tak i k reflexi fungování této roverské skupiny jako celku.

Snažila jsem se nahlédnout na odpovědi s odstupem a spíše zachytit, jak tato jednotlivá témata vytvářejí osobnost informátora, který je pak členem kolektivu, který pak svým jednáním a názory utváří. Společně měli všichni to, že prošli skautskou výchovou, která utvářela jejich pohled na život, a i když se třeba v některých aspektech názorově neshodli, dokázali vytvořit prostředí, do kterého všichni investují svůj čas a energii.

Společné byli skautské začátky, kdy se dostali do oddílu v mladším věku, prošli skautskou členskou poslušností, a poté se vědomě rozhodli pro roli skautské vedoucího. Tím, že si prošli těmito stupni, tak se připravili na novou pozici a zároveň si už po cestě vytvořili přátele v oddíle, kteří pak s nimi tvoří roverskou skupinu. Vzájemné přátelství je pro všechny velmi důležité. Nejen, že ovlivňuje samotné směřování oddílů, tak i je to pro všechny klíčový prvek ve vzájemném fungování. Projevuje se na komunikaci, pomáhá překlenout přestup do této skupiny, zajišťuje tak činnost oddílu. Iniciativa prohlubovat vzájemné vztahy a pracovat na nich a je různá, někteří se snaží na nich zapojovat více, jiní zase méně. Důležitý vliv má i to, že se aktuálně jedná o dost početnou skupinu, takže jedinec nemá blízký vztah s každým roverem.

Všichni ale vnímají pozitivně vzájemnou spolupráci mezi dívčím a chlapeckým oddílem. Jednak je to přínosné jak pro členy (což reflektují informátoři zpětně, jak jim setkání s jiným kolektivem bylo nápomocné), tak i pro vedoucí. Nejenže jim to poskytuje určitou oporu, pokud

například chtějí slyšet názor z jiného pohledu, od ale někoho, kdo dokáže porozumět situaci, ale i je toto prostředí pro ně příjemné z hlediska osobních vztahů. Může, ale dochází ale i k vzájemnému napětí, pod vlivem špatné komunikace.

Společně sdílejí povědomí o skautských hodnotách, které formují jejich chování nebo spíše představují určité mantinely, které považují obecně za základy slušného chování. Co se týká duchovního rozměru skautingu, záleží ještě konkrétně, zda pocházejí z věřící rodiny. Ti pak cítí větší propojení se skautingem, ostatní si tento aspekt uvědomovali, ale na rovině osobního vztahu, který nemají nějak definovaný. Z odpovědí vyplynulo, že spousta praktik s duchovním podtextem se praktikuje spíše z tradice.

Dalším aspektem roveringu, se kterým se všichni vypořádávají je případná pozice autority a její balancování jak směrem k členům, tak i k ostatním vedoucím. Tady se znova výrazně projevuje, jak fungují vzájemné vztahy. Jako motivaci pro svoji činnost mnozí uváděli potřebu opět vracet do oddílu, to co jim bylo dáno jako členům, jiní vnímali svoje působení více jako osobní rozvoj a chuť předávat něco dál.

Co se týká vnímání příchodu nových vedoucích a vztahů s nimi, oba oddíly si byly vědomi této důležitosti předávání, takže jejich příchod vnímají vždy pozitivně, uvědomují si ale, že to vždy naruší fungující skupinu, kterou bude třeba opět sjednotit. S touto novou rolí se vypořádávají i samotní přestupující, pro které je to často skok a cítí se zprvu nepatřičně a tvá jim, než si zvyknou. Opět mají vliv, jaké mají už vztahy s vedoucími a jak tato skupina na ně působí otevřeně.

Každý nový rover prochází přestupovým rituálem, který má nejen funkci, že pro kolektiv je bodem zlomu, kdy se z přestupujícího stává vedoucí a jeho role je veřejně potvrzena. Tak se projevuje i na osobní úrovni, kdy může být překonáním výzvy a zároveň novému vedoucímu odkrývá tajemství, které sdílí pouze s ostatními vedoucími. Tato tradice má ale i své nástrahy, kdy se může měnit přístup nových generací k ní. Stejně tak, pokud někdo přechodovou zkoušku nezvládne, záleží na konkrétní skupině vedoucích, jak se k tomu postaví a jakou atmosféru kolem vytvoří.

Po zdárném absolvování získávají přestupující novou nášivku a šňůrku na kroj, která tak potvrzuje jejich novou roli vedoucího. Při svém výzkumu jsme došla k závěru, že úspěšnost

u přechodového rituálu není rozhodující pro začlenění se do kolektivu vedoucích, je to spíše přidaná hodnota, která to může umocnit.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na skauting v roverském věku a na význam přechodového rituálu na utváření sounáležitosti mezi rovery. Chtěla jsem tak blíže popsat roverské fungování na vybrané skupině z dvou skautských oddílů. Mým záměrem bylo odhalit, na základě, čeho funguje toto specifické prostředí a jak je utvářeno.

V první, teoretické části, jsem se snažila čtenáři přiblížit, jak funguje skautské prostředí a nahlédnout na něj z perspektivy výzkumníka, abych uvedla kontext, ve kterém vznikl můj vlastní výzkum. Zaměřila jsem se více specificky na význam rituálů ve skautském prostředí a dopodrobna jsem rozebrala přechodový rituál pro budoucí skautské vedoucí.

Ve druhé, empirické části práce, jsem se věnovala vlastnímu bádání, kde jsme zvolila kvalitativní výzkum. S vybranými informátory jsem vedla polostrukturované rozhovory, na základě, kterých jsem se snažila nalézt odpovědi na mnou vytyčený výzkumný problém. Při své práci jsem kladla důraz na etiku výzkumu, jelikož, jsem si uvědomovala, že se jedná o křehké prostředí. Zároveň jsme cítila, že mně mnoho informátorů vnímá velmi silně jako důvěrnou osobu, a ne výzkumného badatele, a proto mi mohli sdělit i informace, které by někomu jinému neřekli. Pociťovala jsem tedy na sobě při práci s daty velkou zodpovědnost,

Největší nástrahou pro mě bylo velké množství dat, které jsem nasbírala. Chtěla jsem vytvořit komplexní pohled na tuto problematiku, ovšem stále se vynořovala nová témata, která jsem považovala za důležitá a chtěla jsem zohlednit. Zpětně si proto myslím, že jsme si měla vybrat více specifické téma a zaměřit se třeba jen na jeden aspekt. Určitě mě ale toto téma velmi zaujalo a chtěla bych se mu věnovat i nadále, jelikož v sobě skrývá mnoho zajímavých témat.

Bibliografie

ALEXANDER, Jeffrey C. a Philip SMITH, ed. *The Cambridge Companion to Durkheim*. New York: Cambridge University Press, 2005. ISBN 052180672.

BADEN-POWELL, Robert. *Skauting pro chlapce*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2007. ISBN 978-80-86825-21-2.

BARKER, Chris. *Slovník kulturních studií*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7099-2

BŘICHÁČEK, Václav. *Rovering*. Liberec: Skauting, 2000. Skautské prameny. ISBN 80-854-2129-1.

COLLINS, Randall. *The Sociology of Philosophies: A Global Theory of Intellectual Change*. Harvard University Press, 1998. ISBN 0674967569.

VAN GENNEP, Arnold. *Přechodové rituály: systematické studium rituálů*. Přeložila Helena BEGUIVINOVÁ. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. Mythologie. ISBN 80-7106-178-6.

HOADLEY, Christopher. What is a Community of Practice and How Can We Support It?. *Theoretical foundations of learning environments*. 2012, s. 287-300. ISBN 978-0-415-89421-0.

JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-644-5.

NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna Šťovíčková JANTULOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80-7571-052-9.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

SOKOL, Jan. *Etika, život, instituce: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, 2014. Moderní myšlení. ISBN 978-80-7429-223-1.

TURNER, Victor. *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Seventh Printing. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1991. ISBN 0-8014-9163-0.

Časopisecké zdroje:

FIDLEROVÁ, Martina. Tradice a rituály: Magicky lákavá stránka skautingu, která zároveň vychovává. In: *Skauting: Praxe* [online]. prosinec 2020 [cit. 2022-05-28]. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/tradice-a-ritualy-4128>

VESELÝ, Jan. Tradice může jednomu vonět, druhému smrdět: Buď je slyšet: „To se tak u nás vždycky dělalo!“, nebo jinak: „Tohle děláme rádi, protože...“. In: *Skauting: Tradice* [online]. duben 2017 [cit. 2022-05-28]. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/tradice-muze-jednomu-vonet-druhemu-smrdet-1829>

Internetové zdroje:

Communities Of Practice (Lave And Wenger). *Learning Theories* [online]. 2014 [cit. 2022-05-27]. Dostupné z: <https://learning-theories.com/communities-of-practice-lave-and-wenger.html>

Seznam tabulek:

Tab. 1 -Charakteristika informátorů, s. 30

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – Ukázka jednoho zrealizovaného rozhovoru (Mikuláš)

Příloha č. 1 – Ukázka jednoho zrealizovaného rozhovoru (Mikuláš)

D: Jakou roli v tvém životě hraje skauting?

M: Jako teď momentálně nebo celkově?

D: Můžeš to srovnat klidně s tím teď když jsi vedoucí a před tím, když jsi byl ve družině?

M: Ty vole, to jsou otázky, to bude dlouhý. Já nevím, co pro mě znamená.

D: Tak například, pro hodně lidí, když začínají se skautováním, to může být jako jeden z mnoha kroužků. Přihlásí tě tam rodiče a ty tam chodíš. Ale když už jsi starší, tak je to víc už tvoje rozhodnutí.

M: No takhle. Asi je to pravda, že jako malýho mě sem přihlásili rodiče, protože sem chodili naši nějaký známí a potom se to začalo asi jako přesouvat... (*přemýšlí*)... nevím úplně v co. Samozřejmě to pro mě znamená nějaká součást toho dospívání v rámci toho oddílu. Nějaký třeba přebírání zodpovědnosti v rámci toho postupu funkcí...podrádce, rádce...

D: Tak rádcem se většinou staneš kole, 13 let, což může být dost silná puberta, byl pro tebe skautský oddíl nějaká jistota, cítil jsi se tady dobře, měl jsi tady kamarády a přidávalo ti to třeba na sebevědomí? Měl jsi takový pocit?

M: Já to měl zrovna tak, že jsem z mojí generace odešla spousta lidí. A z generace rok nade mnou a pode mnou jsem zbyl už vlastně jenom já a Petr. To bylo v mých nějakých 14/15 letech, kdy vlastně velká část lidí odešla. Já jsem se v tu dobu nezamýšlel, proč vlastně zůstávám. Ale jako já jsem měla hodně kamarádů mezi těma asi jako staršíma. A myslím si, že v té době se mi líbilo, že mi tam jako věřili. Jasně, bylo mi 14/15 ale brali mě tam jako třeba s respektem? Nevím, jestli to dává smysl.

D: Měl jsi v oddíle pocit, že se tvoji kamarádi tady liší třeba od těch, co jsi měl ve škole? Vnímal jsi ten vztah jinak?

M: Hmm...to asi nevím... To se hrozně těžko říká... asi jo...Ale já třeba i v rámci lidí ze střední, kdy už nejsme 4 roky, tak se furt vidáme a myslím si, že je to tady tak podobný. Já bych to fakt přirovnal k té škole.

D: A je to v něčem jiné? Myslíš si, že ve skautu se budují přátelství na základě něčeho jiného? Ve skautu ještě k tomu, že máme pravidelné schůzky, tak jezdíme na výpravy a různé další akce, tak je to, jak když jedeme ve škole třeba na vodák?

M: To bych řekl, že je. Že je na takových akcích se nejvíc buduje ten kolektiv, tak přátelství. Já si myslím, že se nakonec bavím s typově dost podobnejma lidma ve skautu i mimo skauty.

D: Myslíš si, že se u vás v oddíle nebo i vzájemně mezi námi pracuje na vztazích mezi vedoucíma. Že by se v tom angažovalo vedení a jak se to potom odráží na fungování celého oddílu. Přijde ti, že je tam nějaká snaha?

M: Já si myslím, že nějaká snaha o to abychom spolu dobře vycházeli, aby ten kolektiv dobře fungoval, aby tady nebyly nějaký hroty tady, snaha je. Ale neřekl bych, že úplně aktivní. Že se spíš všichni spolu snaží vycházet. Jako třeba u nás funguje i to, že když má někdo s ničím problém, tak se to normálně dá říct. Nemůžu to říct za někoho jinýho, ale řekl bych, že je tam to, že jsou tam všichni ochotní si to nějak rozumně poslechnout.

D: Když bych se tě teď zeptala na roverský akce během roku, tak jak moc se jich ty účastníš? A kvůli čemu? Jeli jsme například hrát spolu laser game, nebo vezmou se kytary a jde se posedět do lesa k ohni. A pak zároveň někdy spolu zajdeme jen tak na pivo do hospody...

M: Já jsem vlastně byl jenom na tý roverský akci, co byl ten ohýnek. Nevím no...mě to moc vlastně nezajímá ten roverský kmen ¹ Ten oheň není nic jako na co bych si pamatoval... vlastně mě to kdoví jak moc nebavilo.

¹ Roverský kmen se tak u nás označuje skupina všech roverů i mimo tyto dva oddíly. Ve vedení jsou tři roveři, kteří jsou zodpovědní za pořádání akcí jenom pro rovery. Jedná se o nový nápad, který začal fungovat až tento rok a naplánoval zatím dvě akce, kam byli pozvaní i budoucí přestupující. Jednalo se o hraní laser game a druhé bylo večerní posezení u ohně v lese. Akce jsou pořádány z účelem utužení kolektivu a otevření se budoucím členům.

D: Jsou pro tebe teda spíš vnímáš víc samostatně konkrétní rovery, než nějaké celkové fungování jako skupina. Že kdybys se s někým chtěl vidět, tak se s ním sejdeš a třeba někam jen tak zajdete. Není pro tebe tak podstatný, aby se celý tohle společenství sešlo a ty jsi tam byl.

M: Jo, já už jsem se o tom bavil s našim bývalým hlavním vedoucím, když už roverský kmen začínal a vlastně nám to přišlo, že se snaží dát dohromady hrozně moc různých lidí. A je jasný že vznikají menší skupinky v rámci toho kolektivu vedoucích, že se bavíš třeba s pěti lidma víc, že jste jako kamarádi v tom pravém slova smyslu a že s těm ostatníma jste taky kamarádi, ale spíš jako takový spolupracovníci s dobrýma vztahama. Takže mě přijde, že roverský kmen nefunguje.

D: Přece jenom, mezi námi jako dvěma oddíly už vlastně od jejich založení, které probíhalo současně funguje užší spolupráce. Jsme tady ze všech oddílů nejdéle a máme i nejvíce vědoucích. Také společný tábor a akce během roku. Přijde ti, že ta spolupráce funguje a přináší nějaké výhody pro vás nebo naopak je to spíš problematická?

M: Jako ta užší spolupráce mezi vaším a našim oddílem?

D: Ano, jako třeba jestli bys viděl radši samostatný tábor, kdybyste měli.

M: Hele jako to vůbec, mě přijde, že to je vlastně super. Samozřejmě má to nějaký svoje negativa. Třeba problémy s komunikací, podle mě největší problémy plynou z toho, že se občas nedá rozumně domluvit. Ať je to z naší nebo vaší strany. My to třeba vnímáme, že je to spíš z vaší strany, že třeba je to i můj pocit a dalších lidí, že se u vás ty věci řeší až moc... Já to vždycky říkám, že my to děláme zadarmo a v našem volném čase, tak bychom si to mohli udělat trochu jednoduší, nevymýšlet kraviny.

D: Myslíš si, že váš oddíl poskytuje určité zázemí pro realizaci „klučičí“ aktivit, který třeba jinde běžně v jiných zájmech nemáš?

M.: Tak u kluků jsou vlastně sporty, což si myslí, že v tom se může člověk realizovat. Musíš, ale najít ten co tě baví, což je podle mě výhodou toho oddílu, že tam nějaký rozmach aktivit je tak velkej, že si pro sebe najdeš něco každý v tom...ať už...já nevím... míčový hry nebo ti jde o tom, že kecáš s kámošema. Tak ten prostor tady je.

D: No, ale v oddíle máš ještě tu přidanou hodnotu, že tam máš ty tradice a rituály. To je něco, co je jenom vaše a určené pro vás a jsou to nějaké „mužský rituály“ (*smích Mikuláše*)

M: Jako to zní tak jak kdyby to byla třeba obřizka nebo něco ... tak jako to nevíš co tam děláme. (*smích*) Asi jo no, já jsem to tak nikdy moc nebral. Já jsem to viděl jako hezkou formalitu a nikdy jsem tomu nedával větší význam. Ale spíš takový to utužování kolektivu a je to takový potvrzení. Teďka seš jako náš. Víš jako, že jsi tady s náma a jsi člen toho oddílu.

D: Když si to vezmeš, ty už jsi v oddíle dost dlouho, a ty akce fungují pořád stejně. Takže jsem docela dost v kontaktu s náma, jako holčičím oddílem, spolupracujeme vzájemně a tak. Moje otázka je, jestli si myslíš, že tě to ovlivnilo, jak se vytvářel tvůj vztah k holkám.

M: Určitě v tom, jak jako vycházet a fungovat s nimi. Já si myslím, že právě kvůli tomu mám hodně jako kamarádek. Že některý kluci jsou takový jako... „Bavit se s holkama? O čem jako?!“ Ale je to o každém člověku, jaký mají zájmy, ale myslím, že jako určitě mě to ovlivnilo, jako v dobrým.

D: A kdybys měl popsat, vztahy mezi vedoucíma v našich oddílech, myslíš si, že fungují dobře?

M: Já si myslím, že celkově docela jo, ale má to samozřejmě nějaký horší chvílky.

D: Vy jste ani dlouho nebyli skauti a docela nedávno, myslím si, že v roce 2018, jste se rozhodli přestoupit pod Junák – český skaut. Zamýšlíš se někdy nad skautskými hodnotami? Vnímáš tuhle roviny v tom, o děláš?

M: Takhle... i když jsme nějakých prvních devět let v co já jsem byl v oddíle nebyli skauti, ale když se podíváš do našich bývalých pravidel tak je to v podstatě přepsané a dost podobné. Ty hodnoty v jádru toho oddílu byly vždy podobné. Myslím si, že u nás že z hlediska „skautu“ jsme docela málo skauti. Moc nejedeme tyhle hesla a je to spíš takový, že se tak chováme... jako v souladu s těma heslami, ale myslím si, že celkově. Já na tohle moc nejsem, já si myslím, že je to hlavně o tom, aby byl člověk slušnej.

D: Tak ty jsi teď v té v pozici, že jako skautský vedoucí, bys měl ty od ostatních vyžadovat a zároveň bys měl jít příkladem, protože nemůžeš chtít něco po nich, co ty sám neděláš.

M: Tak řekl bych, že jsem jeden z těch „povolnější“, že tyhle věci míň hrotím, jak se chovám já a jak kontrolovu co dělají. Jsou věci, co mi vadí víc, a to potom mu řeknu.

D: Takže spíš, že jsou to nějaké mantinely?

M: Jo, jako nechodím s knížkou s pravidlami a dělám: „Ty jsi teď zalhal!“. *(smích)*
Ale samozřejmě jsou tam lidi, co tyhle věci hrotí víc. Já si myslím, že je to nějaký přirozený, každý má horší chvíle, v něčem ulítne, to se stane, to je život. Celkově nebejt zm*d.

D: Ještě bych se chtěla doptat ke skautským hodnotám, a to konkrétně ke slibu. Protože když si ho řekneš...

M: To si nepamatuju *(smích)*

D: Tak tam říkáš, že budeš sloužit nejvyšší pravdě a lásce věrně v každé době. Jsou tam tyhle slova a přirozeně to svádí k tomu, že ty představují morální hodnoty nebo ideály. Původně by tam bylo slovo Bůh. Moje otázka je, jestli vnímáš nějaký náboženský rozsah v oddíle, protože my tu tradici tady přece jenom máme. Myslíš, si že se to pořád projevuje a je tam?

M: *(zamýšlí se)*. Já si myslím, že tam nějaký přesah do víry je. Myslím si, že rozhodně dřív bejvávalo mnohem větší. To bylo fakt daný těma hlavníma vedoucíma. Já nevím, jestli teď Hynek *(hlavní vedoucí u kluků)* věří v něco. Já jsem to vždycky jako odmítal a nezapojoval. Pro mě to do toho ani jako nepatří. Nemyslím, že je to v oddíle v tomhle potřeba, jako vedení k víře. Je třeba fajn, pro ty věřící, že jsou ty mše, ale to je tak jako maximum.

D: Takže na tom táboře ti to nevadí, jak je to dobrovolný.

M: Nevadí mi to, ale neúčastním se toho a že kdyby tam mělo být nějaký větší zapojení, tak by se mi to nelíbilo, já si myslím že je to fakt na každým. Vlastně k tomu se váže i to,

že se říká Otčenáš na Chvilce ticha ²To je takový proč?! Nikdy jsem to moc nepochopil, přijde mi, že je to zase ta tradice z doby, kdy tam bylo věřících výrazně víc. Když jsem byl já malej, tak když byla mše, tak nás bylo hodně málo, co na ní nešli a teď je to skoro 80 % tábora. A i ti, co jsou z věřících rodin, tak na ty mše nechodí.

D: To jsem si sama ani neuvědomila. Jak moc je to vlastně přesně spíš ze zvyku. Že ten Otčenáš tam říkáme vlastně asi tak tři.

M: Já to zase chápu, že se tam všichni chytanou za ruce v tom kolečku a má to tam nějaký význam. Já jsem si tohle nikdy nic nezjišťoval, mě to náboženství nikdy moc nezajímalo, neměl jsem nikdy jako potřebu si v tomhle něco zjišťovat. Ale vlastně nechápu, proč se třeba ten Otčenáš furt říká.

D: U vás mi přijde zajímavý, že na rozdíl od nás, jste skautský slib skládal až v pozdějším věku, jelikož nejste skauty tak dlouho. Když se to dělo, tak vím, že vám bylo nabídnuto, jestli chcete skládat skautský slib, pamatuješ si, jak jsi vnímal ty slova, který jsi sliboval?

M: Kdybych to měl říct úplně jako napřímo, tak to nebylo někomu něco slibovat. Víím, že Hynek (*hlavní vedoucí*) se tam snaží něco předávat těm slibujícím, že tam mají nějaký posezeníčko a vlastně upřímně nevím o čem tam spolu mluví, já si sám nepamatuji, co nám říkal, ale vím, že jsem nad tím moc nepřemýšlel, co ten skautský slib znamená.

D: Teď už odbočím od skautských hodnot a chtěla bych se přesunout k otázce autority. To je podle mě věc, se kterou se každý, kdo přestoupil do vedoucích potýká. Jednak totiž najednou představuješ autoritu pro ostatní členy, dáváš jim pokyny, ale přicházíš mezi lidi, kteří pro tebe představovali autoritu a najednou bys měl být na stejné úrovni. Tak jak jsi se ty s tím popasoval?

M: Vlastně dobře (*smích*). Já si myslím, že u nás to funguje vlastně tak, že máš toho hlavního vedoucího a jeho zástupce. Ti byli vlastně o deset let starší než já, když jsem přicházel.

² Chvilka ticha je označení pro každodenní táborovou večerní sešlost obou oddílů, kde si vzájemně říkáme, co ten den každý oddíl dělal, zpívají se písničky a čte se nějaký příběh s morálním podtextem. Na konci se v kruhu chytíme za ruce a kdo chce, tak se může pomodlit.

Ale je to takový... Myslím si, že tihle hlavní vedoucí maj nějakou větší autoritu... určitě... ale ten zbytek z toho kolektivu jsem na stejný rovině. Já bych mohl třeba říct, že mám větší autoritu, protože si dokážu více dupnout a jsem expresivnější. Ale reálně, když se o něčem bavíme, tak ta váha toho názoru je stejná.

D: Jako i s hlavními vedoucími?

M: Jak v čem. Oni maj to polední slovo, co se týče, jestli je to právně dobře... třeba nějaký extrémní sport, tak aby řekli, jestli je to ještě ok.

D: Měl jsi pocit, že vůči nim můžeš říct svůj názor a že ho vezmou?

M: Jo to jo, já si myslím, že v tomhle to bylo skvělý. Vlastně když jí jsem přestupoval, tak mě brali možná ne úplně stejně, nevím, jestli říct vážně. Můj názor brali stejně jako někoho z ostatních vedoucích, kteří byli o něco starší. Je tam ta limita i tím věkem jako 18 let. Jinak jsem měl pocit, že nás hrozně brali jako sobě rovný. Dali mi tu zodpovědnost a že se mnou jednali, jako ne s někým, kdo je o 10 let mladší. To si myslím, že bylo skvělý.

D: A kdybys to měl srovnat ve vztahu k členům oddílu. Měl jsi pocit, že jsi tu autoritu vůči nim získal dost rychle? Začal tě tak brát zbytek oddílu?

M: Já si myslím, že jo. Že jsem měl velkou autoritu už v těch rádcích. Což bylo daný, že tam nebylo moc lidí, co by mi jí mohli narušit. Já jsem tam byl jeden z nejstarších. A že jsem si dupnul, hned jak jsem přešel, prostě jsem vedoucí. Ale zase si myslím že to bylo tím, že jsem dal tu zkoušku, že ti lidí, co ji nedali... teď už se to moc neřeší a dřív tu autoritu hned neměli...

D: To ještě probereme za chvíli. Přijdeš si, že jsi teď vzorem pro ostatní? Cítíš nějakou zodpovědnost, že k tobě ostatní vzhlížej? Uvědomuješ si to? Třeba jak ty jsi pohlížel na vedoucí, když jsi byl členem.

M: Moc nad tím nepřemýšlím. Když já sem přestupoval, tak jsem něco takovýho měl ale nějak hodně málo a myslím si, že to bylo tím, že jsem měl už ty kamarády mezi vedoucíma. Nebyli nějaký jako „nadhli“ kteří jsou ta mýtická bytost. Já třeba že jsem se nehnal nebo nezáviděl tam sedět u nich u stolu v jídelně. Víím, že to tak někdo měl, že už se tam hnal sedět

ve 12, ale já jsem to tak nebral, to byla prostě jejich skupina a je to stůl prostě (*smích*) tak se nad to můžu trochu povznést. Takže jak jsem tam měl ty kamarády, ti vedoucí byli pro mě další kámoši, takže jsem tohle tam úplně neměl. Proto ty malí kluky asi jsme určitě nějaký jako vzory, ale to se podle mě zase vracím k tomu, nebud' zm*d... to je asi co se můžou ze mě vzít. Tak se snažím být k nim fér a neodpálkovat je za každou věc, ale že bych nějak říkal, co si vzali, že já jsem dneska nevím... poslal udělat si kliky, to zase úplně ne, nad tím moc nepřemýšlím.

D: Vnímáš ale sám sebe jako pokračovatelem vašeho oddílu, protože tohle předávání je to, na čem ten oddíl žije. Tak máš pocit, že máš nějakou zodpovědnost vůči vašemu oddílu?

M: Jo to určitě jo. Vždyť já už jsem ti to říkal (*smích*)

D: Já vím, že jsi mi to říkal tak desetkrát, ale potřebuji abys mi to teď řekl znova (*smích*)

M: Tak ať to máš teď nahrany... že to cítím jako povinnost a je to ten důvod, proč tady jsem.

D: Je to jako motivace?

M: Ani ne motivace, fakt ten důvod, proč jsem ve vedoucích. Nějaký pocit povinnosti, že ti kluci to dělali pro mě a že teď kon já to dělám pro ně. Tohle tam cítím.

D: Jaký máš teď vztah s klukama, kterých bude dost, co budou přestupovat. Jde o tři, pokud se nepletu. Myslíš, že pro ně bude ten přechod taky tak dobrý? Že už tě berou jako kámoše a budou se tam cítit dobře?

M: No hele takhle... Já si myslím, že se mnou konkrétně ne, já se s nima moc nebavím. Ale jako že spolu dobře vycházíme. Nejsem úplný kámoši ale, že jako všechno v pohodě. Já už je taky беру nebo se snažím vůči nim dělat to, co jsem měl já, víš že se nějak jak nepovyšuju, bavím se s nima normálně. Ale že bychom se bavili mimo oddíl to né, což já jsem měl taky. Víím, že třeba jeden z nich měl se mnou problém, což jsem se nikdy nedozvěděl jakej... možná jsem ho třeba před pěti rokama poslal vydrhnout kotel, ale to tak celý co jsem mu v životě kdy co udělal. Ale tak ok... nebo mu nesednu, ale to je v pohodě... tak nemusím sednout každému. Ale vlastně přijde mi, že oni jsou v pohodě. Přestupují tři a mají dost úzkou

partu, která přechází. Jeden tam má už i bráchu ve vedoucích. Myslím si, že oni budou mít taky ten přechod dobřej.

D: A jak vnímáš ty jejich příchod? Protože vlastně ta skupina se během roku nějak společně sladí, už nějak funguje a na konci tábora přijdou noví členové a celé se to může rozhodit.

M: No... funguje... (*smích*) Tak je to hlavně přirozený pro mě. Rozhodně to změnu mít bude na tu skupinu, ale nebral bych to ani negativní nebo pozitivní, prostě změna, co je přirozená v postupu těch let.

D: Takže tohle jsme teď zvládli a já se tě budu dále ptát na samotnou vaší přechodovou zkoušku. Jak se cítíš, nechceš si dát pauzu?

M: Né v pohodě, krása (*smích*)... část druhá (*smích*)

D: Pamatuješ si, kolik to bylo, když jsi jí plnil?

M: 15 let mi bylo. Takže 5 let nazpátek

D: Víš kolik vás jí plnilo současně?

M: Čtyři jsme byli

D: A všem vám bylo takhle patnáct?

M: Dva byli o rok starší

D: A je to tím podmíněné? Tady tou věkovou hranicí?

M: Jo. Musí ti být 15 let podle mě.

D: Ty jsi tuhle zkoušku bral jako samozřejmost nebo ti k ní musel někdo motivovat? Jako kamarádi nebo vedoucí?

M: Ne vůbec, přes ten přirozený postup. Tehdy jsem měl pocit, že je to fér jít dál, to dělat pro ty kluky, co jsou teď mladší a pokračovat takhle dál. Jako samozřejmě přišli se mě zeptat, jestli chci plnit zkoušku, ale pro mě to nebyla ani otázka, ale samozřejmost.

D: A kdybys řekl, že ne, tak si myslíš, že by tě k ní přesvědčovali?

M: Jako asi by si chtěli promluvit, že proč ne. Vlastně v těch 15, když je ti nabídnutá ta zkouška, tak máš dvě možnosti, buď jí jako plnit nebo odejít z oddílu. Podle mě se nic jiného nikdy nestalo. Takže většinou ty lidi buď přešli nebo odešli. S tím, že většina těch lidí kdyžtak odešla už dřív, než jim byla nabídnuta zkouška.

D: Co jsi o ní věděl dopředu? Jak jsi si jí představoval? Jaký jsi měl očekáváníí?

M: Hele... my jsem vlastně nikdy nic nevěděli o tý zkoušce. Tak u nás jsou takový ty mýty o tom, jak tam jsou tam ty draci a musíš přeskakovat přes lávu... já vlastně ani nevím, jak to žerou ti malí kluci, ale samozřejmě my jsme věděli, že to tak nebude nic takového. Co od toho čekat, jsem nevěděl vůbec. Tak věděl jsem, že to zabere celou noc.

D: Měl jsi nějaký instrukce, co si třeba zabalit?

M: To jako vůbec, tam je úplný temno ohledně toho, co si zabalit.

D: Myslíš, že je to dobře?

M: Jo tak to je ta součást toho. Jako my máme to, že tě nesmí nikdo vidět, za celou tu dobu.

D: Ale to začíná kdy?

M: Ve chvíli, kdy odcházíš na zkoušku. Ale jako můžeš se vrátit zpět do tábora, jen tě nesmí nikdo vidět.

D: Takže to jsi jako věděl dopředu, protože jsi zažil, když to plnili ostatní tak to jsou věci, co vidíš a víš.

M: Jasně. Zaznamenáš nějakých pár věcí... kdo se kdy vrátil, to slyšíš, vidíš... Jako my jim čteme nebo i oni mě nějaký set instrukcí a pravidel, co můžeš, nemůžeš za tu dobu toho plnění, Jak to celý funguje. A tak no. Takže si myslím, že je to součástí toho. Já jsem v podstatě vůbec nevěděl do čeho jdu. Byl jsem takovej sebevďomej, že to dám. Že prostě vidíš, že to dali ti lidi před tebou a už jim jseš relativně blízko, takže to není takový...jo to je ten, co je to těch 15 let starší, co dal tu zkoušku že jo.

D: Takže jsi si nepřipouštěl šanci, že bys to nedal?

M: Ne vůbec. Udělám zkoušku. No big deal... a taky udělal.

D: Kolik vás to zvládlo ten rok zvládlo?

M: Dva

D: Dokázal bys mi popsat, jak jsi se cítil ten večer před začátkem?

M: Já si myslím, že tam bylo trošku nervozity, ale hlavně ten adrenalin.

D: Cítil jsi se lépe, že vás takhle bylo víc, nebo kdybys to dělal sám, tak bys to vnímal stejně? Nebyl to třeba tlak, že co když ž to tři zvládnou a ty ne?

M: Tak mohla to být jako motivace. Víím, že mi v hlavě proběhlo... no to dám nejrychleji, budu první zpátky. Taková ta moje soutěživost, že to dám nejlíp ze všech... Ale třeba v té chvíli největší nervozity, kdy nám řekli, hele za 15 minut odcházíte, tak to bylo takový trochu ujištění, že jsou ty lidi na tom stejně.

D: Záleželo ti na tom, aby to splnili i ostatní?

M: Hele... je to takový... na jednu stranu jsem každému přál, aby to dal, na druhou stranu mi bylo jedno jestli to někdo z nich nedá. Já to bral jako osobně, že v tom jde jako o mě. Celou dobu je tam ten člověk sám a je to na tobě, jak to zvládneš, myslet na ty ostatní je jako bezvýznamný.

D: Před začátkem zkoušky, cítil si nějakou podporu od vedoucích? Jako, že doufají, že to zvládneš? Jaká byl atmosféra? Podporovali tě nebo spíše pošťuchovali? Jako: „Hele nezapomeň si tohle“ a tak?

M: Jako obojí. Přesně: „nezapomeň si bagr (*smích*), vždycky si můžeš dojít do města pro traktor“ ... jako takovýhle kecy (*smích*) ale celkově, jsem cítil z těch vedoucích, že nám všichni přejou abychom to dali.

D: Báł jsi se že, pokud to nedáš, tak zklameš sám sebe?

M: No hele... já jsem to celý asi moc ten tábor nevnímal, že to bylo furt hrozně daleko, ale vlastně potom najednou to přišlo a bylo to: „Jo, jdu na to!“ Nadšení do toho, nervozita trochu. Předem jsem to neměl, ale asi až v průběhu.

D: Přišla teda nějaká krize, kdy si myslíš: „Hele, hodím do toho vidle, na tohle nemám“?

M: To ne přímo, ale jako byly momenty, kdy jsem si říkal, co když... Je tam ten efekt, že jsi někde sám v noci a nebylo to přímo v návaznosti na něco, ale že se ti tam vloudí ta myšlenka, co když to neudělám. Já jsem si hnedka řekl to zvládnou. Já jsem tam šel do toho s tím, že tam do poslední chvíle budu. Což je změna samozřejmě, že oproti tomu Hugo³, který to vzdával hodně rychle. Já jsem byl rozhodnutý, že i kdybych se měl vrátit za budíčku tak tam prostě budu a zkusím to dát.

D: Myslíš si, že to je teď ten hlavní důvod proč to třeba někdo nezvládne? Že chybí tohle odhodlání, trpělivost?

M: Určitě. Já si myslím, že je to hodně o odhodlání, že je to největší ta zkouška na tom celým. A to tam těm lidem chybí. A samozřejmě je to takový... jako já jsem si přitom nesáhl na nějaký psychický nebo fyzický dno.

D: Ale je to tak, že nemáš podcenit to, že to není jenom „fyzický výkon“, ale je to i o řekněme „hlavě“?

³ Bývalý člen onoho chlapčeského oddílu, který zkoušku zvládal neúspěšně, a nakonec se rozhodl odejít z oddílu.

M: Jo, je to. Jako stejným dílem je to i o tý hlavě, jestli na to člověk má.

D: Když si to vezmeš, tak na tom táboře probíhají s váma současně i Vigílie. Tak obě jsou to zkoušky při přechodu do vedoucích, ale mají jiný charakter a průběh. Co si o tom myslíš?

M: No... (*smích*) to je třeba to tajemství, že my taky sedíme u ohně a povídáme si o ... traktorech (*smích*). Nemyslím si, že je to ani dobře nebo špatně, ale že to tak prostě je. Jako myslím, že od vás byli nějaký hlasy, že byste chtěli něco akčního. Což je vtipný, protože tam samozřejmě není nic akčního (*smích*) za celou dobu. No, jak to říct... Myslím si, že vy byste taky mohli mít něco takového, ale to je jako vaše věc a my do toho nemáme co kecat.

D: Když se tě teď zeptám, jak jsi se cítil, poté co zkouška skončila? S jakými pocity jsi se vracel do tábora? Byla to radost nebo vyčerpání a chtěl jsi jít co nejdříve spát?

M: Přesně takový to štěstí přehlušilo tu únavu. Byl jsem hodně happy. Víím, že fakt tři čtvrtě hodiny jsem byl hodně šťastnej, ale pak přišla ta únava, tak jsem si šel lehnout.

D: Měl jsi pocit takového zadostiučinění?

M: Jo přesně... prostě... zvládnul jsem to. Takový jako self-approval.

D: Vzpomeneš si, jak vypadalo to ráno? Už se to asi nějak rozkřiklo, kdo zvládnul kdo ne. Jaké byly ohlasy od členů, od vedoucích?

M: Já si teda nepamatuju nic moc z toho rána. (*přemýšlí*)

D: To jsi se, kdy jsi se dozvěděl že to nedali ti dva?

M: Já si myslím, že už jsem to věděl v noci. Ten jeden, co to nedal, tak už spal v hamace a tak to jsem bral jako... škoda, že to nedal, trochu lítost... uměl jsem si představit, že bych se taky necítil nějak moc dobře, když bych to nedal. Ale počkej, na co jsi se ptala? Na to ráno?

D: Jaký byly ráno ty ohlasy?

M: No, jak to bylo samozřejmě u těch mladších... byl takový jako respekt a zvědavost jaký to bylo (*podívá se upřeně*) To ti neřeknu, to si vezmu do hrobu (*smích*). Od mladších kluků gratulace... (*přemýšlí*) nebo spíš takový jako fandění. To bylo od nich i než jsme začali: „Jo jdi na to! Jdi je zničit!“ A od těch vedoucích takovej jako respekt, trochu bych řekl. Vlastně se s tebou bavili... co ti dalo nejvíc dalo zabrat a takovýhle věci. Jenom s nima jsem se o tom mohl bavit... takže jako takový přijetí. To mi přijde vlastně zajímavý, protože všichni si tam projdeme tím stejným. Já tomu nechci říkat rituálem, ale tou zkouškou jsme prošli všichni, tím stejným nebo podobným a dojde k tomu přijetí, aniž by tam u toho někdo vlastně byl. Jsi tam vlastně celou dobu sám, ale jako projdeš si to stejný s těma ostatníma lidma.

D: Ale teda je to dobře, hraje to velkou roli, že to znají jen ti, kdo si tím prošli?

M: Jasný, je to fakt. To, že je v tom průběhu sám za sebe, ale tím stejný si prošli i ostatní.

D: Jako i ty generace nad tebou? Mění se ten průběh let?

M: No tahle zkouška začala až tak před 10 lety, jako nebylo to tady od začátku. Ale vlastně nějak se to mění, ale řek bych že rámcově je ta zkušenost hodně podobná.

D: Mohl bys mi ještě konkrétněji pospat, jak vlastně dojde k potvrzení té tvójí nové role, když jsi zkoušku splnil? Dá se to oficiálně vědět ostatním? U nás k tomu totiž dojde ještě u závěrečného ohně.

M: Ne, u nás nic takovýho není. Ono se vlastně probíhá to tak, že spíš někde v hamace dál od tábora, protože nemusíš ráno vstávat a jít na ranní program. Vlastně za tebou přijde jenom jeden člověk, co ti přijde říct gratuluju.

D: To je hlavní vedoucí?

M: Většinou je to ten, kdo to organizuje, teďkon chodím třeba já. Nevím jestli... ty vole, jak to je... To ti řekne, gratuluju, splnil jsi a potom ti předají nášivku na ranním nástupu... jestli na něj přijdeš... ale vlastně nic jinýho tam není. Jako oficiální.

D: A stojíš při nástupu potom už u vedoucích nebo ještě u družinky?

M: Ty vole já přemýšlím... Hele ještě u té družinky, ale vím, že jsem si ale hrozně rychle přišel tu nášivku a možná na tom úplně posledním nástupu jsem si šel stoupnout k vedoucím. Ale možná taky ne. Ale teď fakt přesně nevím a myslím, že to není ani nic moc danýho.

D: Přijde ti, že tam chybí něco takového?

M: Já si myslím, že jak to vnímám já, že je to hodně osobní. Že je to jako o tobě. Asi někomu by se o mohlo líbit, aby tam něco bylo ještě, ale já jsem to tam jako neměl.

D: Jak bys srovnal, jak jsi tuhle zkoušku vnímal ty a jak teď ti kluci, co se na ní chystají? Myslíš si, že je to podobný nebo oni už to berou jinak? Mají stejný odhodlání a znamená to pro ně to stejné?

M: Já můžu mluvit za všech příkladu za toho Huga, tam to odhodlání bylo asi nulový, a tak celkově že mezi nás málo zapadl. Takový ty výmluvy, proč to nedal a že u něj žádný takový odhodlání nebylo. A ti, co to nedali naposled, tak ti už to dvakrát nedali.

D: A ti to budou dělat znova?

M: Je to tajný, není to tajný? (*zaváhání, smích*)

D: Tak to mi neříkej, to zase nemusíš.

M: Hele... tak pro nás to byla nová zkušenost, že to se nikdy nestalo. Na ten druhý pokus to vždy dali všichni. Tak se došlo k tomu, že to omezíme jenom na tři pokusy. Jako nemusí to dělat tři roky po sobě, ale jsou jenom tři a pak už to dělat nemůžou. Ale vlastně podle mě jsou jako míň odhodlaný tu zkoušku udělat...tak to se taky špatně určuje, taky mohli mít jako smůlu. Tak my to jako poznáme, kam až se dostali a kolik času tam byli. Takže tam jako to odhodlání je trochu jako menší... jako že i klesá konkrétně u nich. Podle mě se dřív hodně posmívalo za to, když to někdo nedal. Že se jim to předhazovalo. Nikdy jim to nepředhazoval nikdo z kluků menších, ale že se takhle postrkovali v rámci vedoucích a že to člověk poslouchal

celej rok furt víš co. A teďko se to tak zjemnilo, takže se to zas tak nehrotí... jako občas spíš ze srandy a dřív to bylo víc jako... ne zlý... ale jako ostřejší.

D: Že ti to dali sežrat?

M: Jo přesně, že ti to dali sežrat a všichni co šli na druhej pokus, jako i kdyby nevím co, tak to udělám. A teďka je to míň.

D: Myslíš, že je to dobře, že se ten přístup takhle proměnil?

M: Rozhodně ne, Myslím, že je to škoda. Že se z toho pomalu stává taková casual věc... jako no tak si to zkusím.

D: Takový jako jenom něco na víc, když chceš.

M: Ale vlastně to, jak jsou k tomu ty lidi odhodlaný, nevíš, dokud si jí nezkusí. Ale reálně nevíš do toho druhýho rána, jak na tom jsou. To odhodlání je tak subjektivní věc, že to můžeš jenom vidět, jak se s tím poperu až tam. Takže tak no.

D: Ty už jsi i zmiňoval, že teď jsi to ty, kdo tu zkoušku připravuješ. Cítíš u sebe zklamání, když to nezvládnout i to tohoto pohledu?

M: Tak ty to chystáš vlastně celý odpoledne, je to práce pro dva až tři lidi a když to někdo nedá, tak mě to taky mrzí i proto, že je s tím fakt jako práce.

D: Tak hotovo. To je všechno, na co jsem se tě chtěla zeptat.

M: Fakt jo? To byla poslední? (*údiv a smích*)

D: Chtěl bys ještě něco dodat?

M: Asi ne (*smích*)